

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 94-25 Ocak 1977

5 TL.

SOSYALİST HAREKET VE İNİŞE GEÇENLER

disk'i kimler
dinamitliyor

TÜSTAV

PETKİM OLAYI: AÇIĞA ÇIKAN KALPAZANLIK

TURKEŞ VE KILINÇ: UYGUN ADIMLAR...

"- Artık, yeni tarihî bir üye giriş beyannamesi doldurana kadar -ki ancak yeni bir yetki çağrısı zamanı mümkün olabilir- sendikamızla hiçbir hukuki bağınız kalmamış olup, üyelüğünüz bütün hukuki neticileri ile iptal edilmiştir" izmit'teki "Petkim Kompleks ve Kauçuk A.Ş." işyerinde çalışan iki bin işçiyi DİSK Genel Başkan Vekili ve "Türkiye Petrol ve Kimya Sanayi İşçileri Sendikası" Genel Başkanı Mehmet Kılınç imzasıyla gönderilen mektubun son dan ikinci cümlesi böyle.

Mektubun sonunda da şöyle deniyor:

"- Durumu bilgilerinize saygı ile sunar, aile ve çalışma hayatınızda mutluluklar ve esenlikler dileriz."

Olay geçtiğimiz hafta açığa çıkarıldı.

"İşçi Sınıfı Sendikacılığı" adına literatüre geçecek önemdeki ihraç kararını, resmi yazışma ve açıklamalarında "Petkim" adını kullanan sendikamızın yürütme kurulu, 11 Kasım 1976 günü yaptığı toplantıda alıyor.

DİSK Genel Başkan Vekili Mehmet Kılınç, daha sonra Ankara 10. Noter

aracılığıyla 28 Aralık 1976 gün ve 40279 sayılı ihtarnamesi Petkim işverene göndererek, DİSK üyesi işçilerden üye aidatı kesilmemesini, bu işçilerle "hiçbir" ilişkinin kalmadığını bildiriyor.

İki bin Petkim işçisini bir kalemde üyelikten silme gerekçesini DİSK Genel Başkan Vekili Mehmet Kılınç, işçilere gönderdiği mektupta şöyle açıklıyor:

"- Sendikamız, prensip olarak herhangi bir maddi menfaat sağlamadığı ve toplu iş sözleşmesi aktetmediği bir işyerinde çalışan işçilerden aidat kesilmesini kabul etmemektedir. Diğer taraftan, referandumda yığıtçe mücadele veren arkadaşlarımızın halen bu mücadeleyi sürdürmeleri kendilerinin gereksiz olarak kırılmalarına ve işten atılmalarına sebebiyet verecektir..."

Sosyalist sendikacılığa karşı dolap çevirmede maharet sahibi DİSK Genel Başkan Vekili Kılınç, dolaylı olarak referandumlarda "yığıtçe" verilen müca-delenin tek yönünü de açıklamış oluyor: "Sendikaya maddi menfaat sağlamak!"

"DİSK'in bütünlüğü" adına, "Sınıf sendikacılığı" adına oynanan oyunları

somut biçimde eleveren itiraf niteliğindeki olay DİSK Genel Başkan Vekili Kılınç'ın sendikacılık anlayışını, hukuka saygısını da gösteriyor.

İşçi, bir kalemde sendika üyelüğünden çıkarılabilir mi?

İşveren, bir kalemde işçiyi atar da, Sendika ağası geri mi kalır?

Olay, gazetelere yansıyınca, kendi ısrarlı deyimleriyle "Petkim-İş" Sendikası Örgütlenme Dairesi Başkanı Mustafa Karadayı bir yazılı açıklama yapmak gereğini duydu.

Geçtiğimiz haftanın Perşembe günü yaptığı açıklamada Karadayı, haberin "matlüm çevrelerden kaynaklandırılarak yanlış yorumlandığı" silahına sarıldı.

Sonra da, Genel Başkanın düşüğü batağa kendisini attı.

Kılınç'ın iki numaralısı şöyle diyor: "Bilindiği gibi Petkim işyerinde TİS (Toplu İş Sözleşmesi) yapmak üzere sürdürülen yetki uyuşmazlığı 4-5-6/11/1976 tarihlerinde yapılan referandumla sonuçlanmıştır. Kamuoyunun da bildiği gibi Petkim'de yapılan referandum, yo-

kamız çatısı altında toplanacak ve Petrol-İş'in siyasal iktidar ve işverenden aldığı destek sonucu kazandığı TİS yetkisini kaybedecektir."

Genel Başkanlığını DİSK Genel Başkan Vekili Mehmet Kılınç'ın yaptığı bir sendikamızın "Örgütlenme Dairesi Başkanı"nın evlere şenlik açıklaması böyle...

Örgütlenmede yeni aşama!

Yetkiyi kaybederse gidin, yetkiyi alacaksa gelin!

Karadayı'nın açıklaması şöyle son buluyor:

"- Basında yapılan spekülasyona en güzel cevabı Petkim işçisi iki yıl sonra Petkim tesislerinde yapılacak toplu iş sözleşmesinde sendikamıza vereceğine kesin inandığımız yetki ile ispatlayacaktır. Son sözümdür budur..."

İflas etmiş bir sendikacılık adına gerçeken son söz.

DİSK Genel Başkan Vekili Mehmet Kılınç ve şürekası adına iflas bayrağını çekilişi.

DİSK'in bütünlüğünü yalanla, dolanla ve binbir çeşit sahtekarlıkla savunur

PETKİM'DEKİ REFERANDUM: İŞÇİ SINIFI AFFETMEYECEK.

ğün işveren ve MC baskısı sonucu Sendikamız Petkim-İş kaybetmiş, sarı Petrol-İş kazanmıştır."

Karadayı bundan sonraki gelişmeleri şöyle anlatıyor:

"- Sendikamıza hergün noter vasıtasıyla yüzlerce istifa yağmıştır. Bunun nedeni açıktır. İşçiler yoğun bir mücadele vermişler ama Petrol-İş'in kazanması üzerine imzalayacağı toplu sözleşmeden yararlanmak için sendikamızdan istifa etmişlerdir. Bu hareket bize hiç küçümsememiştir ve olgunlukla karşılanmıştır."

Açıklamamın bundan sonraki bölümünde DİSK üyesi işçileri sendikadan ihraç etmenin gerekçesi vurgulanıyor:

"- Ancak, tüzik hükümlerimiz gereğince sendikamızdan istifa eden bir üyenin, üç ay daha aidat ödeme zorunluluğu vardır. Ancak sendikamız bu hükümü uygulamayarak tüm işçileri üyelikten çıkarmış ve işverenden bir kuruluş dahi kesilmemesini istemiştir. Çünkü sendikamız inandırmıştır ki, Petkim işçisi önümüzdeki TİS görüşmelerinde sendi-

görmönlere ders sosyalistçe verildi.

Genel Başkanlığını sosyalist Dinçer Doğu'nun yaptığı Petrol Kimya-İş, geçtiğimiz yılın ortalarında "sayıca değil kasaca zengin" Petkim-İş'e katılmak zorunda bırakıldı.

Dinçer Doğu, sendika başkanlığını bırakıp fabrikada tezgahının başına döndü. Petrol Kimya İş'in diğer yöneticileri de, Doğu'nun yaptığını yaptılar.

"DİSK'in bütünlüğüne" sosyalistçe sadakat gösterildi.

Sosyalistler, savundukları ilkeleri salt söyle değil, yaparak ve yaşayarak yerine getirdiler.

"DİSK'in bütünlüğüne" kimlerin yürekten inandığı ortada.

Nazi bozuntularınıyanından DİSK Genel Başkan Vekiliğine kadar gelip-bilen ve bütün "özellikleri" bilinmesine rağmen bugüne kadar orada barınabilen Mehmet Kılınç ve benzerlerinin ipliği lime lime ortada.

İşçi sınıfı, işçi sınıfının şaşmaz mücadelesine doğrultulmuş, sendika kalpaazanları affetmeyecek...

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:

Nihat SARGIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Osman SAKALSIZ

Yazı İşleri Müdürü:

Metin CULHAĞOĞLU

Teknik Sekreter:

Bülent ARTAMLI

YÖNETİM:

Konur Sok. 15/8 Kızılay

ANKARA Tel: 174581

İSTANBUL BÜROSU:

Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş

İSTANBUL Tel: 263567

ABONE KOSULLARI:

Yıllık: 200 TL

6 Aylık: 100 TL

POSTA CEKİ: YURUYUŞ Dergisi 100234

ILAN KOSULLARI:

Arka Kapak (Renkli) : 15 000 TL

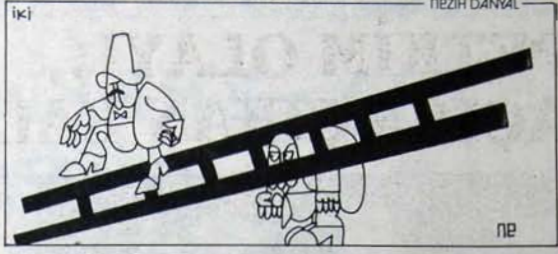
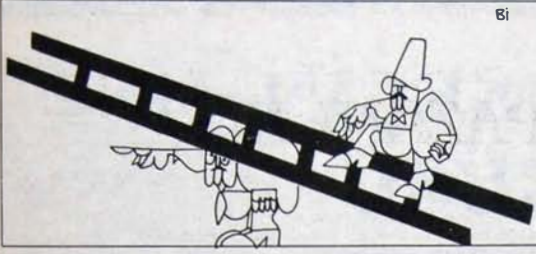
Arka Kapak (Siyah Beyaz) : 12 000 TL

İç sayfalarda sütun santim : 40 TL

Yayın İlanları % 50 indirimlidir.

BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisleri

KAPAK: ÇAĞDAS GRAFİK

SOSYALİST HAREKET VE İNİŞ GEÇENLER

YURUYUŞ

"CHP hareketi eğik ve kaygan bir sath üzerindedir." Bu değerlendirmeye, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'a ait. Sosyalist hareket, CHP'ne ilişkin olarak yaptığı değerlendirmede, bu yargıya varıyor.

Bu yargıya ilişkin olarak önce şu nokta üzerinde açık olmak gerekiyor: "Eğik ve kaygan bir sath üzerinde olmak" en başta "iniş" olgusunu ortaya çıkarıyor. CHP hareketi, iniş eğilimini bizatihi içinde taşıyor. Belirli koşullar altında, belirli yanlış varsayımlarla yola çıkıldığında, iniş kaçınılmaz. İnişin bu koşullarda kaçınılmaz olduğu her geçen gün yeni örneklerle kanıtlanıyor. Bundan da öte, iniş bir süredir devam ediyor.

Son parlamentere maas zamları ile birlikte, CHP'nin ve liderinin prestij kaybettiği üzerinde, yaygın bir görüş birliği var. Ancak bu yaygın görüş birliğinde de eksik kalan bir yan var. O da şu: CHP'nin ve liderinin inişi, son zamlar üzerine düşülen güç durum ile başlamadı. İnişin başlangıcını burada aramak, yanlıştır. Son durumu, iniş süreci içerisindeki halklardan biri olarak ele almak gerekiyor. Bunun için de daha öncelerle dönmek gerekir.

Geçtiğimiz 1976 yılının ilk üçte ikilik bölümü, görüntüde bir "çıkış" dönemi oldu. Bu dönemde, iniş gibi, "çıkış"da hep birlikte oldu. CHP ile birlikte, CHP'nin "kamuoyunu ayarlama" uzmanları ve DİSK üst yönetimi, demokrasinin mücadelesinin şampiyonları imajını kullanarak bir süre "yükseldiler".

İnişin ilk görüntülerini, DİSK üst yönetiminin ve ona bağlı imajın hızla etkinlik ve prestij kaybetmesinde bulmak mümkün. Bundan çok kısa bir süre sonra iniş, CHP kurultayı ile birlikte CHP'ne ve onun "tamamlayıcı" parçalarına yayıldı. Hep birlikte inişe geçtiler.

İnişin daha sonraki halkalarına ve nedenlerine geçmeden önce hatırlatılması gereken bir nokta var. Şöyle: Birlikte inişe geçenlerin arasında nesnel, organik bağlar var. Bu bağlar çıkışla birlikte inişi de ortak kılıyor. Başka bir deyişle, bugünkü iniş, tek tek subjektif hata ya da basiresizliklerin sonucu değil. Nesnel bağlar nedeniyle, iniş de nesnel olgulara bağlı. Ortak inişi bu nesnel olgular zorunlu hale getiriyor.

Bu noktanın kavranabilmesi çok önemli. Kavrayabilmek için, genel olarak sosyal demokrat hareket üzerine geçerli olan teorik değerlendirmeyi hatırlamak gerekir. Bu değerlendirme şu: Küçük burjuva politika anlayışı ve sosyal demokrasi, duvar çekmeye çok meraklı. Kendi bütünlüğünün olduğu kadar, başarının sınırları da bu duvarda görüyor. Arıyor. Bir örneği, CHP'nin kendi soluna duvar çekerek kendi bütünlüğünü koruyacağını ve başarıya ulaşacağını sanması. Ancak duvar merakı yalnızca bununla sınırlı değil. Daha genel, daha evrensel bir gerçek.

Daha genel olan şu: Sermaye ile emekçi sınıflar arasında oynayan sosyal demokrat politika, parlamento ve parlamentere konum ile parlamento dışındaki sınıf mücadelesini ve olguları hep birbirinden ayırmaya çalışır. Bu ikisini, birbirini hiç bir zaman kesmeyen iki paralel çizgi olarak görür.

Bu teorik yargının pratik örneklerini CHP dün sergiledi, bugün de sergiliyor. CHP'nin parlamento ile onun dışı arasında koyduğu duvar, onu şu sonuca ulaştırdı: Parlamento içinde kendisi çalışacak. "Yükselcek". Dışarımsı ise başkaları ayarlayacak. İki güvencesi var: Birincisi, DİSK üst yönetimi. DİSK üst yönetimi, parlamento dışındaki sınıf mücadelesini CHP'ne paralel olarak "ayarlayacak". Gerekirse törpüleyecek. İkinci güvence, kamuoyunu etkileyen yazar ve aydınlar. Bunlar da sınıf mücadelesinden etkilenen kamuoyunu CHP'nin çıkarları doğrultusunda etkileyip "ayarlayacaklar". Böylece, hiç bir zaman kesilmeyen bu iki çizgi sayesinde işler yolunda gidecek.

Hesap bu. Ancak bu hesabın tutması mümkün değil. Çünkü iki "ayrı" çizginin kesilmemesi ve birbirini etkilememesi mümkün değil. CHP'nin kafasındaki bu görev bölüşümünün, belirleyici hiç bir yanı yok. Çünkü belirleyici olan, parlamento dışındaki sınıf mücadelesi. Bu mücadelenin ortaya çıkardığı somut gerçekler ve deneyler. Parlamentonun dışındaki sınıf mücadelesinin ortaya çıkardıklarının ve bu mücadeleye katılanların yaptıkları değerlendirmelerin parlamento içindeki tutarlı demokratları etkilememesi mümkün değil. Aynı şekilde, direnme süreci işçilerin, karşılaştıkları somut gerçekler ve ihanet karşısında parlamentoda kazanılan bir başarı ile herşeyi unutup "uyumaları" mümkün değil. Hiç bir imaj, hiç bir parlamentere "başarı", hiç bir yetenekli yazar, sınıf mücadelesinin ortaya çıkardığı gerçekleri örtmemiyor. Örtemedi.

Sınıf mücadelesinin belirleyici etkisi, 16 Eylül direnişi ile açık bir biçimde ortaya çıktı. DİSK üst yönetiminin aldığı "eylem kararı"nın biçimi ile başladı. DİSK üst yönetiminin nemetizacımı tavı ve eylemlerin durdurulmuş biçimi ile gelişti. İşten atılan işçiler ve bu işçilere karşı DİSK üst yönetiminin tutumu ile doruğa ulaştı. DİSK üst yönetimi ve onunla birlikte ona bağlı tüm imajlar inişe geçti. Sınıf mücadelesinin gerçekleri ve DİSK üst yönetiminin inişi karşısında, "DGM'yi parlamentoda engelleyen parti" olma imajı, CHP'nin "çıkışı" için yeterli olmadı.

CHP, DİSK üst yönetiminin kaybolan itibarını seyretti. Aynı duvar mantığı içerisinde, inişin kendisi için de kaçınılmaz olduğunu görmedi. Aradaki nesnel bağların birlikte inişi kaçınılmaz kılacağını farketmedi. Parlamentoda "demokrasinin tek güvencesi" olma konumunu ve kamuoyunu etkileme gücünü abarttı.

Bunların yeterli olmadığı, daha sonra hızlanan inişle birlikte ortaya çıktı. Hızlı inişin ilk halkalarından biri, CHP kurultayı oldu. CHP kurultayının somut olguları, sermayeye güvence ekibi ile genel başkanın tutumu, sosyalist hareketin değerlendirmeleri ile bütünleştiğinde, kurultay inişe başladı. Sosyalist hareket, CHP'nin programını ve kurultayın değerlendirdi. Bu değerlendirmeler sonucunda, kurultayda, sosyalist hareket, CHP liderinin boy hedefi oldu. CHP tabanındaki demokrat unsurların programı ciddiye almadıkları ortaya çıktı. Aynı şekilde, aynı demokrat unsurların CHP'nin nereye götürüldüğünün farkında oldukları da ortaya çıktı. Bu açıklıkla, iniş hızlandı. İniş hızlandıkça, CHP'yi ve programını cilalama görevini yüklenenler güllüncü duruma düştüler.

Daha sonra, inişin en hızlı bölümü başladı. İnişin en hızlı bölümünü yine parlamento dışındaki uyanık kamuoyunun ve sosyalistlerin çabaları ortaya çıkardı. Parlatemere maaslarına zam konusunda kamuoyunda doğan geniş tepki karşısında, "Ecevit'in kişiliğinin", kamuoyunu "ayarlama" uzmanlarının ne kadar yetersiz kaldıkları ortaya çıktı. Parlamento dışının güçlü tepkileri karşısında Ecevit, riskli dönüş olanaklarını aradı ve kaybetti. CHP parlamento grubu birbirine, ve hep birlikte genel başkanlarına düştü. Kamuoyunu ayarlama uzmanları, ince manevralarla dönüş olanaklarını zorladılar. Bunu yapamayanlar, yalnızca güllüncü oldular. Parlamentonun içi ile kamuoyu arasında örülen istenen duvarların çürüklüğü en açık bir biçimde bir kez daha ortaya çıktı.

CHP'nin ve liderinin inişi böyle sürüyor. Ancak bu inişle ilgili olarak söylenecek başka şeyler de var. Bunlar, sosyalistlerin bu inişle ilgili değerlendirmeleri üzerine. En başta vurgulanması gereken nokta şu: Sosyalistler için gerekli olan CHP'nin inişe geçmesi değil. Tersine sosyalistler, CHP'nin demokratik mücadelede önemli bir yeri olduğu yargısını taşıyorlar. Bu açıdan, CHP'nin "indirilmesi", sosyalistlerin amacı ya da görevi değil. Sosyalistlerin görevi, "CHP'ni olabildiğince demokratik bir çizgide tutmak". Bu tutarlı demokratik çizgide kalabildiği ve ilerleyebildiği sürece, CHP'nin çıkışa geçmesinin de sosyalistler için hayıflı olacak hiç bir yanı yok.

Bunu anlamayı bekleyen işçiler, genel olarak sosyal demokratların, özel olarak da Türkiye'de CHP'nin hiç bir zaman görmediği bir sınıfsal olguyu bir kez daha hatırlatmakta yarar var: Sağ partilerin bölünmesini, yeni yeni partilerin ortaya çıkmasını, sosyal demokratlar hep "karşılarındaki en güçlü partinin küçülmesi" ya da "yeni koalisyon olanakları" gibi dar bir açıdan görürler. Sosyal demokratlar ve onların akıl hocaları sağ partilerin bölünmesinden yalnızca "eşsiz" parlamento taktikleri çıkarmaya çalışıyorlar. Oysa sorunun özü bu değil.

Sorunun özü başka yerde. Kapitalist düzene duyulan hoşnutsuzlukta. Yani, doğrudan doğruya büyük burjuvazide. Büyük burjuvazi ile bağlar ne kadar sıkılaşsın, iniş o denli hızlı oluyor. DİSK üst yönetiminin, hızlı inişi kabul ederek binlerce işçisini "ihraç" etmesi bu yüzden. CHP liderinin hızla bir umutsuzluk kaynağı olması bu yüzden. CHP'nin kamuoyu ayarlayıcılarının hızla inişi bu yüzden. Tümünün nedeni ve özü aynı: Burjuvazi geriliğini ve inişini bağ kurduğu herkese açılıyor.

ZAM-ERKEN SEÇİM-MSP DÖNGÜSÜ

KRONİK YETERSİZLİK!...

Sennaye sınıfının geçtiğimiz Eylül sonu itibarıyla devlete ödemesi gereken vergi borcu tutarı, Cephenin Maliye Bakanı Ergenekon'un ağzından geçenlerde açıklanmıştır: 19 milyar 567 milyon TL.

Türkiye'de sermayenin, ödemesi gerektiği halde ödemediği milyarların ötesinde vergi kaçırıldığı da biliniyor. Maliye Bakanlığı uzmanları tarafından yapılan tesbitlere göre, kaçırılan vergi miktarı sennaye lehine en "namuslu" tahminle 800 milyon lira dolaylarında...

Sennaye, resmen yazılı olarak ödediğini bildirdiği milyarların ötesinde milyarlarca lira da vergi kaçırıp, emekçi halkı dolandırıyor. "Devlet kendi devleti" deyip, sermayenin yakasını bırakmanın olanağı yok...

Bu gibi gerçekler kamu oyunun gözünden titizlikle kaçırılırken, sorunun parlamenter aylıklarında düğümlenmesi ve yeni bir bunalmış yokuşuna gerekçe yapılmak istenmesi gözden kaçmıyor.

Geçtiğimiz haftanın sonlarında, SSK'ya yüzbinlerce milyon sigorta pirim borcu olduğu bilinen Babıllı'nın irisinin attığı manşet ilginçti. Gazete sekiz sütun üzerine attığı başlıkla şöyle diyor: "— Bu paraya el sünneyin..."

"NAMUSKAR" HİSTERİ

Tüm soygun ve sömürü mirhıraları, her nasılsa parlamenter aylıklarına zam konusunda titizlik histerisine tutulmuşlardı.

Geçtiğimiz bütün bir hafta, gazetelerin "namus" bombardımanı altında parlamenter aylıklarının konusunun işlenmesiyle geçti...

Bu konudaki gelişmeler, haftanın ortasında AP Genel İdare Kurulunun kararına ilişkin bir sayfaya da ulaştı.

Dünya kadar parlamenter aylıklarına zam konusunun, parlamentonun yetki ve sorumluluk alanına girdiğini söyleyen Cephenin Başbakanı ve AP Genel Baş-

kkanı Süleyman Demirel, partisinin Genel İdare Kurulu kararını açıklarken, zam ve farkları almayacaklarını açıkladı.

Demirel, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ile yaptığı haftalık olağan görüşmeden çıkarken de şöyle konuştu:

"— Zam konusu, parlamentoyu milletten koparır noktasına getirecek kadar hassas bir noktaya ulaşmıştır..."

TERECİYE TERE...

Cephenin büyük başı, böylece gerek partisinin Genel İdare Kurulu kararı ile gerekse son açıklamasıyla CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e yönelttiği taktik saldırısını en üst noktaya vardiıyor ve bir bakıma kendi adına başını da sağlıyordu...

Demirel'in başkanı, aynı ipte kendisine benzer üslup ve atraksiyonlarla politika yapmaya çabalayan Ecevit'i alt etmesinden öte bir maharet değildi. Günlük politikayı dar ve kısır kompartıman-

larda sıkıştırma ve o kompartımanlarda bunalmaya girme illetinden kendini kurtarmayan bir Ecevit'e karşıklar Demirel, biraz dama oyunu biliyordu o kadar...

Kötü dama'cının dama oynamaya hevesli oyuncuya sağladığı üstünlük neyse, parlamenter aylıkları konusunda ipin iki ucunda oynanan oyunda meydana gelen denge değişikliği oldu...

AP'li parlamenterden çoğu, kendi Genel İdare Kurullarının, "zam ve farkların alınmayacağı" yolundaki kararını Perşembe günü sabahı gazetelerden öğrenmişlerdi. Sonra da, soluğu meclis kulislerinde almışlardı.

AP GURUBU

AP kulisinde kulağını biraz kabartıma zahmetine katılan herkesin duyabileceği tonda vurgulanan sözler şöyle noktalanıyordu:

"— Bu ne halt yemektir?"

AP'li parlamenterler, parti üst organının aldığı kararı, kıyasıyla eleştirirlerken, "haltı yiyenin" kulağını da çınlatıyorlardı:

"— Sen hem parlamentonun üstünlüğünü savun, onun aldığı kararların eleştirilemeyeceğini söyle, sonra da tut bu kararı al... Olacak iş değil. Madem bu benim yasal hakkımdır, beni bu parayı almaktan kimse alıkoymaz..."

AP'li bir kısım parlamenterin tepkisini daha serin kanlı olan diğerleri gidermeye çalışıyorlardı.

Zam yanlılarını yatıştırmaya dayanan haberlere göre, ortada telaşa değer bir durum yoktu. Perşembe günü Ankara'da toplanan "Türk Hür Teşebbüs Konseyi" ileri gelenleriyle Çarşamba günü yapılan görüşmelerde bazı kararlar alınmıştı.

Çarşamba günü AP Genel İdare Kurulu toplantısında önce "Konsey" yetkilileriyle AP üst yöneticileri arasında görüşmeler yapılmış, kamu oyunun bölünmesine "hassas" olduğu bir konuda AP'nin etkili bir jest yapmasının yararları üzerinde durulmuştu. Bunun için de, AP'li parlamenterlerin gerekirse zamlı maaş ve farkları almamaları halinde ortaya çıkacak maddi kayıplarının karşılama da ilke olarak benimsenmişti.

AP kulisinde, heyecana kapılanları yatıştırmak için söyleneler bunlardı.

Tabii, bu arada kendilerine de, bazı "fedakarlık" ve "feragatlar" düşüyordu!

MADALYONUN DİĞER YÜZÜ

Görünürde Demirel ve Ecevit, zam konusunda gruplarına ters düşen manevralar sergiliyorlar ve kamu oyununda puan toplama savaşını sürdürüyorlardı. DÇM komisyonculuğundan, silah komisyonculuğuna kadar her ipte cambazlık yapan büyük basın da, elde kalem kazıt hakemlik yapıyordu!

Bu nasil bir "zam" konusuydu ki, "parlamentoyu, milletten koparır noktasına" getirebiliyordu?

Bu nasil bir "para" idi ki, kimsenin bu paraya "el sürmemesi" yolunda büyük basın şaha kalkabiliyordu?

Loekheed rüşvetçilerinin aranıp bulunmasında aynı hassasiyet gösteriliyordu. Bir yıla yakındır doğru dürüst toplanıp çalışmalarına başlamayan "Yahya Komisyonu" nun görev süresinin uzatılması da geçtiğimiz Çarşamba günü engelleniyordu.

Parlamenter aylıklarına zam yapılmasını makul görmeyen olanak yoktu ama Türkiye'de çevrilen binbir dolaplanı bu soyutlamaya da kimsenin hakkı olmamalıydı.

1968'DE DE BİR "ZAM" KONUSU VARDI

Parlamenter aylıklarına zam konusu kamu oyunu meşgul ediyor. Zam'lar alınacak mı, alınmayacak mı?

Burjuva partilerinin liderleri su üstünde saman kaydırmakta birbirleriyle yarış halindedir.

1968'lerde de zam konusu Meclisi meşgul etmişti. O zaman şimdiki "Danışma Kurulu"na benzer bir kurul, Meclis Başkanı Ferruh Bozbeyli'nin başkanlığında toplanmış ve konuyu görüşmüştü.

Kurulta, AP, CHP, CGP temsilcileriyle birlikte TİP temsilcisi de vardı.

TİP temsilcisi Diyarbakır Milletvekili Tark Ziya Ekinci olayı şöyle anlatıyor:

"— Parlamenter aylıklarına zam konusu o zaman da bir ara alevlenmişti. Anayasa hükmüne göre, maaşlara yapılacak zam, bir sonraki devre için yürürlük kazanabiliyordu.

Bunun için, bir formül aranıyordu ve bir defaya mahsus, parlamenterlere önemlice bir para ödemenin yolları aranılıyordu. Ferruh Bozbeyli Meclis Başkanıydı. Bir gün Meclis Başkanının başkanlığında toplanarak bugünkü Danışma Kuruluna benzer biçimde oluşturulan bir kurula TİP'ten de temsilci istediler. TİP adına ben katıldım. Kurul, parlamenterlere bir formül oluşturularak ödenecek bu paranın ortak bir kararla gerçekleştirilmesi yolunu arıyordu.

Öneriyi, AP, CHP ve CHP'den ayrılanların kurduğu Güven Partisi temsilcileri evet dediler.

Bozbeyli, bizim görüşümüzü de sordu. TİP olarak bunun karşısında olduğumuzu, gerekirse Anayasa Mahkemesine gideceğimizi söyledim.

Bu cevap, diğer parti temsilcilerini çok kızdırdı.

Bozbeyli, diğerlerine dönerek, (TİP karşı çıkarsa bu iş yatar) dedi.

Konu bir daha ele alınmadı..."

TİP kurucusu ve Merkez Yönetim Kurulu üyesi Tark Ziya Ekinci'nin 1968'lere ilişkin açıklaması, bugünlerde hatırlanmaya değer nitelikte...

Oysa geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik toplantısı yapılamadı.

Yahya Demirel hakkındaki yolsuzluk "iddiaların" incelemekle görevlendirilen komisyonun görev süresinin üç ay uzatılması için gerekli olan çoğunluk sağlanamadı. AP'li parlamenterler birleşik toplantı için yoklama yapılırken, kulüpte toplantı toplantıyı engellemeyi başar-ırlardı.

CHPGURUBU

CHP kulisinde ise kimse zam'dan baş kaldıramıyordu. Bu arada konuşulan baş konu da, Genel Başkan Ecevit'in, kendilerini kurtarıp kaptırmasıydı.

CHP grubunun çoğunluğuna göre, Ecevit "değil halkın umudu olmak, CHP grubu için umut olmaktan çıkmıştı". CHP'liler, Ecevit'in grupla olan bağlarının "hiç düzeyine inmesinden" yakınıyorlardı. "Genel Başkanın etrafında kalın bir sis tabakası oluşmuştu. Merkez yöneticilerinden ve bir kısım ilerici kalemlerden oluşan tabaka, Ecevit'in elini kolunu bağlamış, gözüne mil çekmişlerdi..."

Çoğu CHP'li, kendi bilgileri dışında önümüzdeki günlerde ortaya çıkabilecek "zigzağ" politik gelişmelerden tedirginlik duyuyorlardı.

Tedirginlik, "erken seçim" olasılığında değildi.

Bir zamanlar, salt, genel başkanların bir işaretle erkeç seçim önerisine imza atmasıyla mıydı? Milletvekili kitlelerinin ilk yıllarında, kendilerine on binlerce liraya malolabilecek riskleri göze almamışlar mıydı?

İşte Ecevit'in "gerek parti dışı, gerekse parti içi kurtlara yem ettiği" grup bu grup değil miydi?

Tedirginlik ve kurgunluklar böyle noktalıyorlardı.

ERKEN SEÇİM VE ÖTESİ

CHP'lileri düşündürdüren bir başka husus da, hafta sonunda Kızılcahamam'da toplanacak II Başkanlar toplantıydı.

II Başkanlar toplantısında nelerin görüleceği hangi hususların karara bağlanacağı bilinmiyordu. Ama ortaklık bir "erken seçim" konusu dolaylıydı.

Nitekim toplantının yapıldığı gün, II Başkanlar arasında yapılan soruşturma konuyu aydınlığa çıkardı. Kaldı ki, CHP'nin raporcu gençlerinden Genel Yürütme Kurulu üyesi Semih Ergil'de da, gazetecilere "aydınlatıcı" bilgiler vermekten kaçınıyorlardı!

Eryıldız, "Bu erken seçim konusunun basında iyice işlenmesinden" yanaydı! "Mesela Mayıs'ta yapılacak bir erken seçim ne güzel olurdu!"

Gelişme ve söylentiler masaya serin kanlılıkla serildiğinde ortaya CHP'nin kaba hatlı taktikler peşinde olduğu gerçeği çıkıyordu.

CHP İÇİN İKİ "SEÇENEK"

Ancak, Erken seçim, CHP için bir taktik deneme olduğu kadar hatla ondan da önce belli koşulların dayatması olduğu da saklanıyordu.

İlk önce, bu zorunluluk açısından, CHP yönetimini erken seçim sahillerine sürükleyen sebepler tartışılıyordu.

Bu konuda en başta gelen neden, Ecevit'in günden güne aşağıya doğru inen grafiğiydi. "Umud" imajı, siyasal gelişmelerin zemininde önemli bir düşüş gösteriyordu.

Buna paralel olarak TIP'in gelişme doğrultusu ve potansiyeli geniş bir çevrede, önemli bir tedirginlik kuşağı olarak CHP yönetim prizmalarına duyuylu-muştu. CHP yöneticileri, TIP'in gelişmesinin Mayıs ayında yapılacak bir seçimle hiç değilse belli bir noktada durdurulabileceğini hesaplıyorlardı...

CHP çevrelerinde, erken seçimden tartışılması bir yönüyle bu kirlişlere dayan-ırlıyordu.

Erken seçim CHP için taşıdığı önemin ikinci yüzü ise bir oranda AP'nin MSP'ye ilişkin taktiklerini bozması.

AP niçin erken seçim istiyordu? Resmen açıklanamamakla birlikte, AP yetkililerinden kaçat koca biçimde er-

ken seçim haberi çıkması, MSP'yi zaptı raprt altına itmekte ilgili sayılıyordu.

Bu konudaki değerlendirmelere göre, AP, gerçekten erken seçim gönüllüsü ol-maktan çok, MSP'nin bam teline basarak, onun MC'den kaza eseri ayrılmasını önleme peşindeydi. Büyük ortağının er-ken seçim hesapları altında MSP ezilecek ve olası bir oyunbozanlığın önu alınacaktı.

CHP'ye bu oyunu bozmak düşüyor-du!

Ne yapacaktı CHP? O da, erken seçim isteyeceği ya da en azından bu konuyu düşündüğünü MSP'ye hissettirecekti.

Bu durumda ne olacaktı? MSP, MC'den koparılacak, "seçimle-rin normal zamanında yapılması" koşu-lu ile kendini CHP'nin kucağına atacak-tı.

MSP NE DİYOR?

CHP'nin pratik geçerliliği olan bir poli-tikayla MC'yi dağıtma yolunu araması-na kimsenin bir diyeyeceği yoktu ama bir zamanlar "Süleyman ile Saadetin barış-maz, bu MC de kurulmaz" denerek yapı-lan "ciddi" hesapların nerelere uzandığı da henüz unutulmamıştır.

Öte yandan gerek AP yönünden gerekse CHP yönünden yapılan hesapların odayına oturtulan MSP ise herşeyden habersizdi!

Bu konuya açıklığı da MSP Genel Başkan Yardımcısı Fehmi Cumaloğlu zaptıyordu. Cumaloğlu, geçtiğimiz hafta başında yapılan MSP Genel İdare Kurul ve daha sonraki gün yapılan II Başkanlar toplantısından sonra bir gazete-yiye şunları söylüyordu:

"-AP' de, CHP de ortaya atıkları erken seçimde samimi değillerdir. Erken seçim önerisi meclislere gelse dahi bu teklife MSP'den başka evet diyebilecek yürekli bir parti göremiyoruz..."

AP ve CHP'nin erken seçim konusun-da "samimi" olmadıkları doğrudur ama, bu kervana MSP de bir "samimiyetsizlik" ekleyerek katılıyor. Doğrusu bu ya, MSP, taktiğe taktikle karşılık verirken, "yüreklilik" yapmaktan da kendini alıkoyamıyordu.

MSP Genel Başkan Yardımcısı Cuma-loğlu'n sundan çok, CHP'nin taktiklerinin ta baş-tan sarpa saracığını gösternesi bakımın-dan ilginçti.

BİR DE "NİZAM PARTİSİ"

Geçtiğimiz hafta, bu gelişmeler zemi-ninde ayrıntılar yaratırken, kulaklara bir de "Nizam Partisi" kurulacağı haberleri çalındı.

Doğrusu bu ya, çoğu kişi haberin partiler yelpazesine yeni bir partinin ka-tılacağı yanından çok, için içinde hesap aramaya başladı.

MSP içindeki 20 kişilik nuru muhalif kanat yeni partiye geçebilecek miydi? Söylentilere göre, "Nizam Partisi" görünürde bu 20 kişinin dışında kurulur-du ama her an yeni partiye geçebilecek-leri olasılığıyla MSP'yi kendi etkinlikleri doğrultusunda tutabilirlerdi!

Hesap dönüp dolaşp gene "Süleyman Bey" in "mucizevi" zekasına ilmkilendi-riliyordu!

Nereden bakılırsa bakılırsın, ne MSP'nin MC'den koparılması için CHP akilci politikalar uygulayabiliyordu, ne de AP, MSP'nin MC'ye mihlanmasında daha da-yamırlı taktikler yeşertebiliyordu.

MSP, sanatsal-politikasının veri ve is-tekleriyle iktidar ortaklığını sürdürüyor-du. Kendisine esaslı politik kazançlar sağlanması açısından AP'yi derbeleme ra-hatlığını sürdürdüğü MC'yi bozması için bir neden olamazdı.

İstifi çikarlar gömmedikçe de, seçmenine izahını yapamayacağı yeni girişimlere geçmezdi.

Bu görünümde, CHP'nin kabalaama politikası sınırlıdır: MC'nin düşürül-mesi yönünde hâla bugünden yarına ge-çerliliği belli olmayan politikalara asıl-ma ve sürüklenme

CHP'nin demokratik mücadelede bu-günden yetersizliğini, yarına ilişkin de-ğün vermekten uzaklığını pekiştiren o-lumsuz görünüm her şeye rağmen böyle.

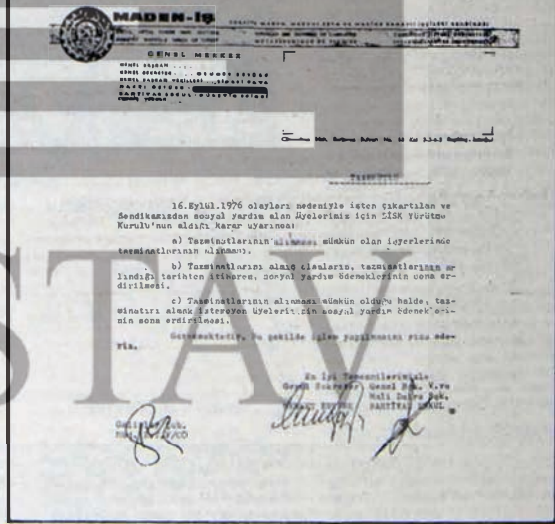

DISK ÜST YÖNETİMİ "OLAYLAR" OLARAK DEĞERLENDİRDİĞİ EYLÜL DİRENİŞİNDE İŞTEN ATILANLARA HANGİ YOLU GÖSTERİYOR?

Eylül direnişiyle başlayan gelişmeler sürüyor. Eylül direnişine sahip çıkan ve direnişi uygulayan işçiler üzerinde sermayenin baskıları da sürüyor. DGM'lere karşı direnmenin büyük burjuvaziye karşı direnme olduğu da açığa çıkıyor. Böylece büyük burjuvaziye karşı direnme gücü olmayanların, DGM'ye karşı direnerek sahip çıkma-yacağı da açığa çıkıyor. Sorumluluklarıyla övünenlerin, işçi sınıfı karşısındaki sorumluluklarından kurtulabilmek için girdikleri yarış da görülüyor.

Son örnek DISK üst yönetiminin Maden-İş Genel Merkezine gönderdiği bir yazı. Yazı, Eylül di-renişinden sonra burjuvazinin sal-dırısına uğrayan işçilerin destek-lenmesi için ayrılan sosyal yardı-

nun kullanılmasıyla ilgili. DISK üst yönetimi, işveren tazminat alabilen işçilere sosyal yardım ödeneği yapılmayacağını bildiriyor. İşçilerin, atıldıkları işyerlerinde çalış-ma hakkından vazgeçmeleri isteniyor. Büyük burjuvazinin işyerlerinde ileric, devrimci işçilerin tasfiye edilmesi girişimi, "tazminat" perdesi arkasında gizleniyor. DISK üst yönetimi, tazminat almayan işçilere de sosyal yardıma "uygun" görmüyor. "Tazminatın almak istemeyen" işçilerin de sosyal yardım ödeneklerinin sona erdirilmesini bildiriyor. Sermayeye karşı direniş-i lafta bırakmanın, çalışma hak-larından "tazminat" alma gereke-çleriyle vazgeçmeyen işçilere, DISK üst yönetimi yö gösteriyor. DISK üst yönetimi, sınıf mücadelesine böyle sahip çıkıyor. İşte belgesi:

TURİZM-İŞ'DE SON PERDE AÇILDI

YORUYOŞ okurları, DISK'e bağlı bazı sendikalarda bugüne kadar oynanan oyunları biliyorlar.

Turizm-İş Sendikasının başına gelenler, büyük burjuvazi-CHP-DISK üst yönetiminin giriştiği genel hareketin bir parçası. Bu nedenle, genelde girilen oyunlar, aynı Turizm-İş sendikası için de geçerli.

Görünüşte son operasyonlarla Turizm İş sendikası "hızlı" sosyalistlerin eline geçti. Böyle gösterilmeye çalışılıyor. Ancak bu hızlardan biri genelce kendini olanca açıklığı ile ortaya koydu. Son operasyonla Onur Kuruluna seçilen üyelerden biri, açıkça sunu söylüyor: Benim görevim, sendika içindeki sosyal faşistlerin davranışları hakkında not tutmaktır.(!)

Bu ilginç yönetimin bugüne kadar gerçekleştirdiği operasyonlar daha da ilginç. Bunları özetlemekte yarar var.

ALTINNAL'DA SENDİKAYLA ANLAŞMALI İŞÇİ KIYIMI

Turizm-İş'in örgütlü bulunduğu Altınnal'da, restoran bölümünde çalışan 51 işçiden 23'ünün iş akdi işveren tarafından feshedildi. İşveren, feshi nedeni olarak "işçi daralması" gösteriyordu.

Ancak şöyle bir durum da var: İşveri, restoran ve pub olmak üzere iki bölümden oluşuyor. İşveren "daralması" olarak pub'u kapattığını söylüyor. Ancak "her nedense" çıkarılan işçiler, kapatılan pub'da değil, restoran bölümünde çalışan işçilerdendir (!).

"Her nedense"nin cevabı hemen ortaya çıktı. Restoran bölümünde çalışan iş akdi feshedilenlerden bir işçi, sendikayı işyerinde geliştirip örgütleyen işyeri temsilcisi. Bunun yanı sıra, restoran bölümünde işten çıkarılan diğer işçilerle birlikte bu temsilci de Turizm-İş sendikasının bugünkü yönetimine karşı olan kişiler.

Pub'da çalıştığı için iş akdi feshedilmesi gerektiği halde bu yapılmayan kişilerden ikisinin kimlikleri de ilginç: Biri, Turizm-İş'in bugünkü yönetim kurulu üyelerinden. Adı Abdullah Uray. Diğeri ise, sendikanın Onur Kurulu üyesi.

İŞTE ÖYLE BİR SENDİKA

Ancak Altınnal patronunun işçi çıkarırken sendika yönetimini gözetme açısından gösterdiği titizlikle bitirmeyi iş.

Ortada, sendikanın eski yönetimi arasında akdedilen bir toplu sözleşme var. Buna göre, işverenin her ne sebeple olursa olsun işçi çıkarabilmesi için sosyal münaşebetler kurulunun karar vermesi gerek. Bu kurul ise, 3'ü işveren, 3'ü de sendika tarafından seçilen 6 kişiden oluşuyor. Yine işyerinde çalışan bir işçinin de başkanlığa getirilmesiyle 7 kişilik bir kurul oluşmuş oluyor.

İşten çıkarma işlemini görüşmeye üzere kurul üç kez toplantıya çağırılıyor. Ancak yine her ne hikmetse, sendika tarafından seçilen 3 kişi bu toplantıların hiç birine ikamet etmiyorlar. Diğersinin: İşveren tarafından işten çıkarılan işçilerin durumunun görüşüleceği bir toplantıya, sendikanın seçtiği işçiler katılmaktadırlar.

Sonuçta, iş akdinin feshi işlemleri geçirmez olmasına rağmen, ne işveren (ve daha da önemlisi) ne de sendika bunu dikkate almıyor. Her ikisinin de işine gelmektedir olup bitenler. İşveren, istemediği işçilerden, sendika azaıan da başlarına bela olacak diye korktukları işçilerden kurtulmaktadırlar böylelikle.

ROMA OTELİ GREVİNİN ÖYKÜSÜ

Turizm-İş'te yeni yönetimin işbaşına gelmesiyle, daha önce alınan bir karar uygulamaya kondu. Karar, mevcut grev-

TURİZM-İŞ SENDİKASININ BUGÜN BAŞINDA BULUNAN DISK ÜST YÖNETİMİNİN MUTEMEM ADAMLARININ İLGİNÇ ÖYKÜLERİ VAR. BUNLARDAN BİRİ SENDİKANIN İÇ ANADOLU BÖLGE BAŞKANI'NA İLİŞKİN ÖYKÜ: TURİZM BANKASI İŞÇİLERİ TOPLU SÖZLEŞME İÇİN TEKLİF HAZIRLIYORLAR. BU TEKLİF SÖZLEŞME SÜRESİNİN BİR YIL OLMASINI İSTİYORLAR. BÖLGE TEMSİLCİSİ DAHA UZUN OLMASINI İSTİYOR. İŞÇİLER, ARTAN HAYAT PAHALILIĞI İLE BAŞEDEBİLMEK İÇİN SÖZLEŞME SÜRESİNİN KISA TUTULMASI GEREĞİNDEN BAŞEDEDİĞİ BÖLGE BAŞKANI ŞÖYLE DIYOR: "PEKİ YA UCUZLUK OLURSA?"

lerin bir an önce sonuçlandırılması yönündeydi. Bunun üzerine Roma Oteli'ndeki grev, 5 ay sonunda bitirildi.

Bitirilmesine bitirildi, ama sözleşme hükümlerinin uygulandığını da kimse söyleyemez. Önce şu nokta var: Sözleşme sonucunda sağlanan haklar, daha önce işverenin eski yönetim zamanında da vermeye razı olduğu, ama kabul edilme-yip greve gidilen haklardı. Turizm-İş'in yeni yönetimi bunları "sağlanmış" oldu.

Ancak asıl önemli olan bu değil. Her ay en geç ayın 5'ine kadar ödemesi gereken aylık ücretler bir türlü ödenmiyor. Patron böyle bir zorunluluk duymuyor. Duymuyor, çünkü karşısında sendika

Müdürlüğüne başvuruyor. Bu yetki isteminde, yasal süre içerisinde hiç bir sendika itiraz edemediği için, iş yalnızca gidip yetkiyi almaya kalıyor. Ancak aradan 30 gün geçiyor, ne yetki almaya giden ne de adam gönderen var.

Bunun üzerine işyeri temsilcileri gidip yetkiyi kendileri alıyorlar. Yetkiyi alanlar TIP'li ya da bugünkü yönetime karşı kişilerdir. İşte bugünkü yönetimin görevi burada başlamaktadır. Olay üzerine yetkiyi gidip Bölge Çalışma Müdürlüğünden alanlara ihbarlar savrulur: Böyle bir olay daha, Onur Kuruluna gideceklerdir; ona göre!

İşte böyledir Turizm-İş'in yeni yöne-

leşmeler kısa süreli olmalıdır ki, artan hayat pahalılığı ile işçilerin sendeabilme olanağı doğsun. İşçilerin bu hatırlatmasına karşılık olmak üzere sendikaların İç Anadolu bölge başkanı şu cevabı veriyor: Pekî ya ucuzluk olursa?.

İşte Turizm-İş'in İç Anadolu bölge başkanlığı makamında, sendikacılığın bölgesine bir Hazreti Ömer anlayışı içinde yürüten bir zat bulunmaktadırdı şimdi!

OLEYİS, KOŞULLARI KABUL EDİLİRSE DISK'E GİRİYOR

Altınnal'da çalışan yönetim kurulu üyesi, lokal başkanı ve baştemsilci Abdullah Uray, son olmuş kongre sırasında, Turizm-İş'te örgütlenmek isteyen Mola Oteli işçilerine şöyle diyordu: "Sakın gelmeyin bu berbat sendikaya, Oleyis'te kalın".

Abdullah Uray Turizm-İş için yaptığı bu çağrılar (!) sonucunda yönetim kuruluna girmeyi başardı.

Başardı ancak işin başka yönleri de var. Oleyis, DISK ile bir toplantı düzenleme ve bazı koşulların kabulü halinde DISK'e katılma karar almıştı. Bu toplantı yapılmış ve olumlu sonuçlar alın-

TURİZM İŞKOLUNUN GÜÇLÜ SENDİKASI ÜZERİNDE YENİ OYUNLARA GİRİŞİLDİ

adına doğru dürüst bir kuruluş yok.

Evet, Turizm-İş, DISK'in kararı gereğince sözleşme yaptı. Ama sözleşmenin uygulanıp uygulanmaması konusunda söyleyeceği bir şey yok ki! Söz söylemeye gücü yok ki! DISK üst yönetimi bu şahıslara işçilerin hakkını arayıp kol-lasın diye görev vermedi ki. Başka görevler verdi.

NEDİR BU GÖREVLER?

Bu sendika yöneticilerinin asıl görevlerinin ne olduğuna bir örnek eğilelim. Turizm Bankası ve Anıt Otel işyerlerinde toplu sözleşme süreleri doluyor. Sendika, yetki istemi için Bölge Çalışma

timinin anlayışı. Seçilen temsilcileri atama; mesele yok. Temsilci, baştemsilci ol-görevin olduğu halde sosyal münaşebetler kuruluna katılmayarak 23 işçinin işten atılmasına neden ol, mesele yok. Ama ya biri gidip senin olmadığın yetki-yin senin adına alması? işte o zaman disiplin işler, Turizm-İş'in ünlü yöneticileri birden aslan kesilirler.

YA UCUZLUK OLURSA?

Turizm Bankasında toplu sözleşme teklifi hazırlayan işçiler, sözleşme süresinin 1 yıl olmasını isterler. Sendika yöneticilerine bu taleple giderler. Ancak yöneticiler 1 yıllık sözleşme yapamaya-caklarını belirtirler. Bunun üzerine kendilerine DISK'in ilkeleri hatırlatılır: Söz-

leşme olacak ki, Oleyis yürütme kurulu, şubelerine, olağanüstü kongre için hazırlık talimatları veriyordu. Oleyis İzmir Şubesi ise daha simdiden DISK'e girme hazırlıklarına başlamış bulunuyor.

Amerikalıların Karamürşel'deki Tus-log tesislerinde garaj ustası iken hizmetsiz, bonservissiz ve eğitimsiz birdenbire İTT-Sheraton Oteli'nde Hous Keeper (kat şefi) oluveren Turizm-İş'in simdiki başkanı Ömer Ulkü'nün misyonu da artık biticeği beklüyor. Ülkü, DISK üst yönetiminin kendiyne verdiği misyonu tamamladı. Şimdi bir zamanlar "san sendikacılar" diye damgaladıkları Oleyis'lerin gelip görevi kendilerinin devralmasını bekliyor. Oleyis'in DISK'e katılması ile, Turizm-İş'in tasfiye hareketinin bir perdesi daha kapanmış olacak.

KAYSERİ ASYA MAKİNE İŞÇİLERİ: GERÇEK SUÇLULARI ÖĞRENECEKLER

DİSK ÜST YÖNETİMİ TARAFINDAN BUGÜNE KADAR KAYSERİ'YE ATANANLAR, İŞÇİLERE SENDİKAL BİLİNÇ VEREBİLMEK İÇİN BİLE EN KÜÇÜK BİR ÇABADA BULUNMAMIŞLARDI. DİSK'İN NE OLDUGUNU, DİSK'İN DEVRİMCİ İLKELERİNİ ANLATMAYA DEĞER BULMAMIŞLARDI. BU İLKESİZLİĞİN VE BU BİLİNÇSİZ POLİTİKANIN ÜZERİNE BİNEN BİR YANLIŞ EYLEM, SENDİKANIN AĞIR BİR DARBE YEMESİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLARI OLUŞTURDU.

DİSK'İ DİNAMİTLİYENLERİ TANIYALIM

"DİSK düşmanları"; "sendika yıkıcıları"; bölücüler, vb. vb. Bu sözlere sık sık rastlanıyor. Bu sözlere, DİSK üst yönetimi ve onun borazanları tarafından her gün sosyalistlere, sosyalist sendikacılara karşı birer iftira aracı olarak kullanılıyor.

Oysa gerçeği, olaylar gösteriyor. Gelişen olaylar, DİSK'e gerçekten kimlerin sahip çıktığını, kimlerin gerçekte DİSK yöneticiler olduğunu açık bir şekilde sergiliyor.

DİSK üst yönetimi ve onların maşaları, özellikle İstanbul dışında yönetiminde bulundukları sendikaların kayıplarını kazan bir politika içindeler. Sosyalistlerin; DİSK'in itibarı, DİSK'in gücü kazanması açısından gösterdikleri fedakarlık ve titizliği ne yazık ki DİSK üst yönetiminin maşalarının bulmak mümkün değil. Her geçen gün, bu bir kez daha kanıtlanıyor.

KAYSERİ'DE NELER OLUYOR?

Yönetim kademelerindeki çeşitli kişilerin basiretsizliği, omurgasızlığı yüzünden DİSK'in itibarı, gücüne darbe indirilmesine fırsat bırakılan illerden biri Kayseri.

Bugünlerde Kayseri'de başta Asya Makine Sanayi İşçileri olmak üzere, DİSK'in yerel yöneticilerine (ki bunlar DİSK üst yönetiminin maşaları durumundadır) karşı muhalefet giderek büyüyor. Bunun nedeni, 2-3 ay kadar önceki bir direniş sırasında işten atılan 187 işçiyi vadedilen sosyal yardımın yapılmaması.

Üç ay önce Asya Makine Sanayi'nde işten atılan işçilerin tekrar işe alınması için direniş yapılmıştı. Direniş sırasında yetkililer sendika belli değildi. Yetki dönemi. Yetki için MADEN-İŞ ve TÜRK

METAL-İŞ müraعات etmişti. O dönemde MADEN-İŞ bölge başkanlığında eski ÇAĞDAŞ METAL-İŞ Samsun şube başkanı Nerim Yula bulunuyordu. TÜRK METAL-İŞ şube başkanlığında ise ÇAĞDAŞ'tan MADEN-İŞ'e geçen, dört beş ay MADEN-İŞ bölgesi temsilciliği yaptıktan sonra da TÜRK METAL-İŞ'e geçen Burhan Karagözü bulunuyordu.

BİRİ İÇTEN BİRİ DİŞTAN

İşçiler direnişe çıkartırken, Nerim Yula işçilerin korkmamasını, sosyal yardım yapılacağını söylemişti. Direniş sonucu 130-140 işçinin işine son verildi. Daha önce işten atılanlarla birlikte bu sayı 167'e ulaştı. DİSK MADEN-İŞ yönetimi bu işçilere bir defaya mahsus sosyal yardım yapılacağını söyledi. Ve "bir defalık" sosyal yardım gönderdi. Başka göndermeyeceğini bildirdi. Bu durum işçilerden iki ay saklandı. Yapılacak yardımın geciktirildiği söylendi. Sürekli olarak bu bugün ha yarın diye oyaladılar. Diğer taraftan işçilere Kayseri'de patronlar tarafından ambargo uygulandı. Direnişten atılan işçilerin listesi tüm patronlara dağıtılmıştı. İş aramaya çıkan işçiler, süreli elleri boş dönyüyorlardı. Patronlar MADEN-İŞ'i çöktürmek için ellerinden geleni yapıyorlardı.

Direniş zamansız, şartlar iyi değerlendirilmeden yapılmıştı ve işçilerin tamamı direnişe çıkamamıştı. İçerde çalışan 40-60 kişi vardı. Bu sayı direniş süresince 70-80'e çıkarıldı. Faşist fabrikaya getirilerek işe sokuldu. Sonuçta Asya Makine Sanayi'nde yetkili TÜRK METAL-İŞ sendikası aldı. Direniş, başarıya ulaşamadığı gibi yetkinin kaybedilmesine de neden oldu. Sendikayı orada çöktürmek için bundan daha kötü eylem yapılamazdı. Bu, Nerim Yula'nın yaptığı ilk hata değildi. Samsun'da MADEN-İŞ bölge başkanlığı döneminde buna benzer eylemleri olmuştu. Ve orada "dinamitçi Nerim" olarak tanınmıştı. Gerçekten de MADEN-İŞ'i dinamitlemek için biçilmiş kaftandı Nerim Yula. Nerim Yula Asya Makine Sanayi'ndeki MADEN-İŞ örgütlenmesini böyle "dinamitlemişti." Dinamitçiliği bununla da bitmedi. İki ay işçileri yalanla oyalayan, sonra da yalısından birkaç gün önce "ben çekileri almaya İstanbul'a gidiyorum" deyip bir daha dönmeyerek MADEN-İŞ'i Kayseri'de çöktürme operasyonunun içteki figüranı oluyordu.

YA DİŞTAKİ?

Patronların dışında bu operasyona yardımcı olan bir kişi vardı. Burhan KARAGÖZÜ. Bu kişi ÇAĞDAŞ METAL-İŞ, DİSK MADEN-İŞ'e katıldığında MADEN-İŞ Kayseri bölge başkanı olarak atandı. Dört beş aylık bölge başkanlığı döneminde MADEN-İŞ'i yıkmak için elinden geleni ardına koymadı. Ta ki kendi isteği ile TÜRK METAL-İŞ'e geçene kadar. Bundan sonra da boş durduğu söylenemez. Her vesilede MADEN-İŞ'e düşmanlığını ortaya koydu. Özellikle son 10-15 gündür bu düşmanlığı daha şiddetli hale getirdi. Sahte üye işçileri ile Adaslar'da yetkiyi aldıktan sonra işyerinde bildiri dağıtmaya kalkmış, dağıtılan işçilerin elinden zor kurtulmuşlardı. Bu bildiriye Adas işçilerinin sorunundan ziyade Asya Makine Sanayi'nin sorunlarına değiniliyordu. İşçilere sosyal yardım yapılmayacağını, bölge başkanı Nerim Yula'nın yalan söylediği, şimdi de kaçtığını, işçinin böyle bir sendikaya

güvenemelerini, haklarını almak için gerekli mücadeleleri vermeleri gerektiğini söyleyerek, Asya Makine Sanayi İşçilerini MADEN-İŞ'e karşı kıskırtmaya çalışıyordu.

İşte, DİSK'in dışındaki azı DİSK düşmanları ile, DİSK'in içine sızmış düşmanların çabaları böyle bitmişliyordu. Bir yandan KARAGÖZÜ'nün dışarıdan yürüttüğü bozguna çabaları, diğer yandan DİSK içinde Yula'nın bütün bu bozguna kuz veren davranışları, işçileri devrimci bir sendikadan soğutma işlevini görüyordu. İşçilerin sendika yönetimine tepkileri giderek arttı.

DİSK üst yönetimi tarafından bugüne kadar Kayseri'ye atanılan, işçilere en ufak bir sendikal bilinç verme çabasında bulunmamışlardı. Daha işçilere DİSK'in ne olduğunu, DİSK'in devrimci ilkelerini bile anlatılmamışlardı. Bu ilkesizlik, bu bilinçsizlik üzerine binen bir yanlış eylem, sendikadan ağır bir darbe yemesi için gerekli ortamı ve koşulları oluşturmuştu.

Atılan işçiler iki aydır açtı. Yiyecek, içecek, giyecek, ayakkabı, yakacak, eve kira verecek para bulamıyorlardı. Hatta bazılarının kansiyule bozacak duruma geldikleri kendileri ifade ediyorlardı. Böyle durumda olan işçiyi MADEN-İŞ'e karşı kıskırtmak çok kolaydı. Ve nitekim de öyle oldu. Kayseri'de patronların alabildiğince sevindirdiği ve olup bitenler.

VE SOSYALİSTLER

Şimdi, her yerde olduğu gibi Kayseri'de de DİSK'e içten ve dıştan yönelen saldırılara karşı, sosyalistler dikiliyorlar. Sosyalistler, DİSK'in gücü ve bütünlüğünde açılan gedikleri kapamaya çalışıyorlar. DİSK'e yönelen darbelerle karşı onlar dikiliyorlar.

BURJUVAZİ KORKUSU

Son hafta içinde burjuvazinin iki toplantısında üzerinde en çok durulan konu sosyalizm'di. "Anayasal korumak" için bir araya geldiklerini ilan eden, kârlarının düşürülmesi olasılığından kuşku duyduklarını ve işçilerin yönetime, kâra katılmasını dahi "komünizm" diye niteleyenlerin katıldığı toplantılarda bol bol sosyalist ülkelere ilişkin anılar anlatıldı.

1976 sonlarına gelindiğinde burjuvazi yeni bir örgütlenme biçimini deneme yoluna girişti. Dünya'da örnekleri sosyalizmin siyasal olaylara ağırlığını doğrudan koyduğu dönemlerde ortaya çıkan yeni örgütlenme biçimine bu kez Türkiye burjuvazisi de gereksinim duydular. İtalya'da komünist Partisi'nin oylarının artmasının verdiği telaş nedeniyle Türkiye'ye benzer bir örgütlenme yasal bir hükümlerle getirildi. Fransa'da solun oylarının artması Cumhurbaşkanlığı düzeyinde 'Hür Teşebbüs Konseyi' kurulması çabalarını ortaya çıkardı. Konsey kuruldu.

"ELLER CEBE!"

Türkiye için 1976 yılında, sosyalizm gücünü doğrudan ortaya koyunca, hızla artan kârlarının tehlikeye girdiği ve ellerindeki sömürü olanaklarına karşı tepkilerin büyüdüğü dönemde yeni bir örgütlenme yoluna gidildi. Burjuvazi'nin endişelerini Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nin İstanbul Inter-Continental otelindeki toplantısında İbrahim Bodur şöyle dile getirdi:

"- Arkadaşlar, mücedelemiz için ellerimizi ceplerimize atmamız gereklidir. Eğer bugün ellerimizi ceplerimize atmazsak, yakın gelecekte ellerimizi ceplerimize attığımız zaman boş bulacağız."

KOÇ'UN HAYIFLANMASI

Amerikan Büyük Elçisi'nin de konuştuğu görkemli öğle yemeğini yerken burjuvazinin büyük başları, solun güçlüğünden yakınıyordu. Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği toplantısında Vehbi Koç da ilk kez kendi ölüsünde bir açıklığı kavuşarak korkunun verdiği telaş içinde şöyle dedi:

"- İş sahası yaratıyoruz, döviz geliri sağlıyoruz, kazanıyor, kazancımızın 3/4 üni, vergi olarak ödüyoruz, mükellefiyetlerimizi yerine getirdikten sonra elimizde kalan paranın bir kısmını yeniden yatırımlara ayırıyoruz. Yine de adımız, sömürücü ve komprador oluyor."

Koç'a göre, burjuvazinin adı sömürücüye çıkıyordu ama aslında 'vatan' için çalışıyorlardı.

ECZACIBAŞI VE SOSYAL DEVLET

Burjuvazinin bir diğer büyük başı Nejat Eczacıbaşı ise yoksul hasta halkın sırtından kazandığı kârlarının engelleneciği korkusunu şöyle dile getiyordu:

"- Ölkemizin sorunlarını iki uçtan birinin formülü ile çözümlenemeyenlerin toplumumuz içinde sandığımızdan çok sayıda olduğuna kuşkunuz olmasın."

Eczacıbaşı "Sömürülenlerin, ayaklandıkları zaman, gerçekten zincirlerinden

başka kaybedecekleri hiçbirşey yoktu" dedi ve ekledi, "Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında". Oysa bugün, Eczacıbaşı'na göre "sosyal devlet anlayışı ile" bu önlenilebilir.

"BİZ DE TEŞKİLATLANALIM"

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği toplantısının sabah oturumunu bir ara terk eden sanayi odaları başkanları, toplantının yapıldığı otelin ikinci katında bir odaya kapanarak sola karşı nasıl çıkacaklarını bir kez daha gözden geçirdiler ve sözcülüğü Sakıp Sabancı'ya verdiler. Sabancı da otel salonlarından duyulabilecek ölçüde bağırarak:

"Şiddetle görüşümüzü belirtelim, kar-

şımızdakiler teşkilatlandı biz de teşkilatlanalım." diyor.

Konseyin, "bir parti emrindeki nefe-ri" olarak kendini niteleyen AP İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tiyarşan da "bizim idealimizde emekçi olmak yok". derken bir partinin açıkça adı söylenerek desteklenmesini istedi.

İstanbul'daki toplantıda konuşan MHP yanlısı olduğu bilinen Ankara Sanayi Odası Başkanı Hami Kartay da "taarruza geçmekten" söz etti. Kime taarruz edilecekti? Kartay onu da söyledi:

"- Mevcut düzene karşı çıkanlara..."

Mevcut düzenin savunulmasına niçin bu kadar gerek duyulmuştu? İstanbul'daki toplantının başlangıcında "zenginler kulübü" Türk Sanayicileri ve İş

YIYIN EFENDİLER...

ÖZEL SEKTÖR 1976'YI NASIL DEĞERLENDİRDİ?

- YÖZDE DAĞILIM -

	1974	1975	1976
CEVAPSIZ	2,6	0,8	1,6
ÇOK GERİ	5,5	2,3	1,3
GERİ	26,7	10,2	14,6
AYNI	25,4	28,5	23,2
İYİ	27,1	43,7	52,9
ÇOK İYİ	12,4	8,7	6,4

KAYNAK: TOSİAD ANKETLERİ

ÖZEL SEKTÖR KARLARININ GELİŞİMİ

KARLILIK	1976	1975	1974
AZALDI	34,9	41,9	42,9
AYNI	30,2	29,4	32,6
ARTTI	34,9	28,6	24,5

KAYNAK: TOSİAD ANKETLERİ

Adamları Derneği tarafından katılanlara bir rapor dağıtıldı: "1976 Yılında Özel Kesim Sanayi Sektöründe Gelişmeler ve 1977 Yılına ait Bekleyişler."

NE VAR, NE YOK?

Özel kesim üretiminin yüzde 40'ını gerçekleştiren 314 büyük firmanın görüşlerinin değerlendirildiği çalışma sonuçlarına göre, özel kesimin yüzde 60'ı 1976 yılının bir önceki yıldan "daha iyi" olduğu görüşündeydi. Aynı oran iki yıl önce ancak yüzde 40'tı.

"İyi", "Daha iyi" değerlendirmesi, satışlara, fiyatlara, kârlara maliyetlere göre belirlenmişti. Özel sektörün yüzde 70'i satışlarının bir önceki yılın üzerinde olduğunu açıkladılar. Ankete cevap veren firmaların yüzde 80'i dolaylarındaki bir bölümü tüketim sanayinde faaliyet gösteriyordu. Yani, tüketim malları satışlarında belirgin bir canlanma vardı.

1976 yılında kârları azalan firmaların genel içindeki pay hızla azalırken, üçte biri daha yüksek kâr sağladıklarını açıkladılar. Kârları artan firmaların yakın-

dıkları bir konu, işçi ücretlerinin yükselmesi. Özel kesim, işçi ücretlerinin daha düşük düzeyde tutulmasını böylece kâr oranlarının arttırılmasını istiyordu. Nitekim, yine İş Adamları Derneği tarafından yayımlanan Görüş derğisinde yer alan bir istatistikte dokuma iş kolunda en düşük ücretin Türkiye'de ödenen ortaya çıkınca, burjuvazinin liderleri gerçekleri yayımlayanlar hakkında kendi içlerinde eritime politikasına girdimlerini istedikler. İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin geçtiğimiz hafta İş Adamları Derneği yönetim kurulu başkanını suçlayıcı sözleri Hür Teşebbüs Konseyinin diğer liderlerinin önünde söyledi.

ÇİÇEK GÖNDERENLER

İş Adamları derneğinin özel sektörde eğitimlerini saptamak için yapılan ankete cevap gönderenlerin yüzde 67'sinin ciroları 50 milyon liranın üzerindedir. Yani, tekeli nitelik taşıyabilecek boyutta. Tekelci burjuvazi artık siyasal çabalarını yoğunlaştırmaya başlamıştı.

İş Adamlarının şık giysilerle boy gösterdiği toplantı salonunun girişindeki üç çiçek sepeti görünümüyle dikkati çekiyordu. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası ve daha görkemlisi:

"DISK - Kemal Türker" yazısı taşıyanı...

TELGRAF GÖNDERENLER

Öğle yemeğinin verdiği uyku havasını dağıtmak için telgrafların okunduğu sırada salondaki üç izleyici Koç, Eczacıbaşı ve Feyyaz Berker 3 yıl geride kalan bir olayı bir kez daha hatırladılar.

Toplantıya gelen telgraflardan biri de Bülent Ecevit'dendi. Üç sanayici, 1974 yılının soğuk günlerinde Ankara'da Ecevit'le görüşmek üzere bekledikleri günleri andılar. Türk Sanayicileri ve İş Adamları

BERKER: UÇ YIL ÖNCESİNİ HATIRLADI

UNU GİZLEYEMİYOR

ları Derneği'nin ihtiyari bir örgüt olduğu gerekçesiyle, Ecevit Dernek temsilcileriyle görüşmeyi kabul etmemiştir. Daha sonra görüşme "İstanbul'lu sanayiciler" sıfatıyla yapılabilmisti. Şimdi, Ecevit aynı Derneğe telgraf gönderme gereğini duyuyor ve Genel Kurulları nedeniyle kutlamayı da unutmuyordu. Sola küfürler sövgülerle geçen bir toplantıya Ecevit de telgrafıyla da olsa katılmayı unutmamıştı.

BİR BAŞKA TOPLANTI

"Sınıf bilincine erilerek, mücadelenin yürütülmesi" isteklerinin yoğunlaştığı İstanbul toplantısının beş gün ardından büyük toprak sahipleri, tüccarlar ve AP yanlısı esnaf temsilcilerinin katılımıyla bir toplantı da Ankara'da yapıldı.

Ankara'daki toplantıya, AP yanlısı olduğu bilinen ve her fırsatta "ne yapalım sermaye birikimimiz işçi ücretlerinin düşüklüğüne bağlı" görüşünü açıklamayı görev sayan İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin yaptı.

Odalar Birliği adına konuşan Dündar Soyer, toplantının kendileri için ne kadar önemli olduğunu açıklamak için "rüyası gerçekleşen bir insanım" sözünü kullanırken, Sabancı, toplantının girişinde bir öğrenci gibi ezberlemeye çalıştığı konuşmasında: "İşçiler nasıl örgütleniyorsa biz de örgütlenmeliyiz.. diye bağırma başına konuşmasını sürdürdü.

Odalar Birliği'nin salonu "Esnafın Holdinge, Hür Teşebbüs El Ele" gibi ilkel sloganların yer aldığı pankartlarla süslenmişti. Toplantıya haması bir hava verilerek için İstiklal Marşının çalışması da ihmal edilmedi.

Sosyalizm konusunda "teorik" yaklaşımların yapıldığı toplantının amacını Ankara Ticaret Odası Başkanı Necdet Esen "Bir yumruk oluyoruz, ağırlığımızı yumruğumuzla koyacağız." diyerek belirtirken, Erzurumlu bir toprak ağası da "Kutsal cihatımız mübarek olsun" di-yordu.

DÜZEN NİÇİN KORUNMALI?

Genel Kurul Başkanı Halit Narin konsey amaçlarını açıklarken hedeflerinin sınırını da çizdi:

"Tartışmayı ve önerileri karşıt görüşlerin tekeline bırakmamak azmindeyiz. Hür Teşebbüs Konseyi sosyal düşünce dışında kalan ve Sosyalist Devlet anlayışı istikametinde gittikçe yoğunlaştırılmak istenen Devlet Kontrolü ve Meclislerden tek yanlı yasalar çıkarmak gayretleri karşısında gerekli dengeyi kuracaktır."

Ziraat Odaları Birliği Genel Sekreteri Zeki Yüceltirk ise düzeni niçin korumak gerektiğini "Sosyalist nizamın eline düşmemek için bu düzeni korumaya karar verdik" diyerek açıkladı.

Ankara'daki toplantının duygusal yönlerine mümkün olduğu kadar ağırlık verildi. Atatürk için saygı duruşu yapılması, Anıt Kabire bir heyet gitmesi ve burjuvazinin işsizlerin iş bulması için çalıştıklarının söylenmesi duygusal yanların bir bölümüydü.

İŞVERENLER VE ABD ELÇİSİ: KORKULARI ORTAK

ÖZEL SEKTÖR NEDEN ŞİKAYETÇİ

(Anketlerdeki önem sırasına göre)

Yıl: 1974

1. Kredi
2. Hammaddede temini
3. Enerji
4. Talep dengesizliği
5. İşçi Sorunu

Yıl: 1975

1. Enerji sorunu
2. Kredi sorunu
3. Hammaddede temini
4. Fiyat kontrolü
5. Talep dengesizliği

Yıl: 1976

1. Enerji
2. İşçi sorunları
3. Talep dengesizliği
4. Hammaddede temini
5. Kredi sorunu
6. Fiyat kontrolü

Böylece, 1977 yılının başlarında Türkiye burjuvazisini İtalya ve Fransa örneğinde olduğu gibi örgütlenmeye götüren bir endişenin varlığı bir kez daha ortaya çıkiyordu.

Hür Teşebbüs Konseyi adı altında kurulan yeni örgütün isim babalığını Vehbi Koç geçtiğimiz yaz yapmıştı. İzmir'de Efes Otelinin görkemli salonunda, Koç, "Artık yerimizi belli etmek zorundayız." derken, sosyalizmin gelişmesine, işçi sınıfının politik bilinç düzeyindeki yükselmenin karşısına çıkmanın zamanının geldiğine işaret ediyordu. Koç, Sabancı, Eczacıbaşı gibiler, karşılarında tek mücadele noktasının sosyalizm olduğunu biliyorlardı. Örgütlenmeye gidilmesiyle, AP de, bunda ne tür çabalar bulabilece-

ğini kendi açısından geniş bir boyutlar içinde hesaplamaya başladı.

TERCİHTE İKİRCİKLİ OLANLAR

Artık ortada 30 milyonluk bir oy potansiyelinin bulunduğundan söz edilmeye başlandı. AP'nin Tercüman'ı şimdi seçim hesaplarının içine girdi ve seçim öncesi parti destekleme kararının açıklanmasına yönelik çabalara girişilmesinin işaretlerini verdi. Odalar Birliği'nin başındaki AP'li Dıblan, İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Narin, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Başkanı AP milletvekili Tiyeşan, seçim öncesinde AP oylarının artırılması için açık çabalara girilmesini destekleyenle-

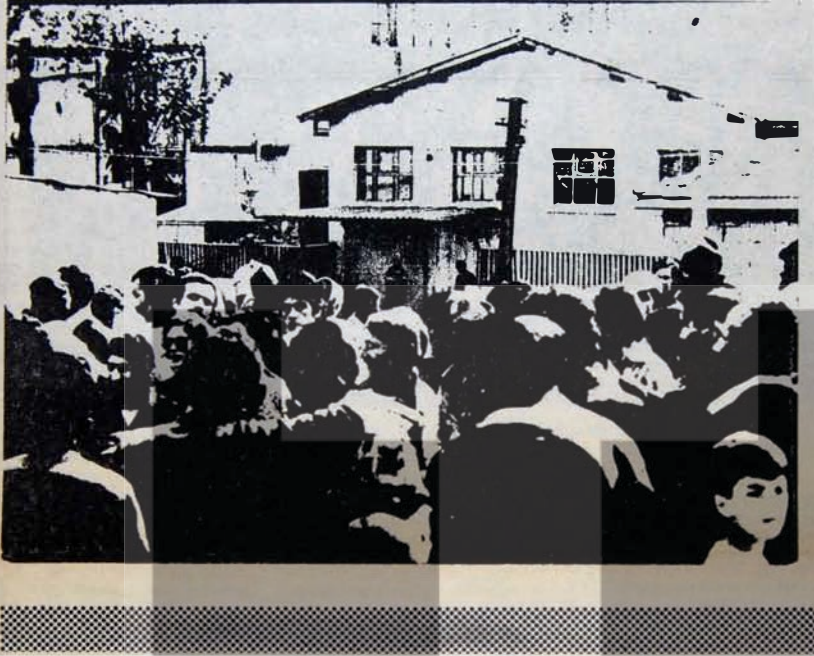
rin başında geliyorlardı. Ancak Koç ve Eczacıbaşı, AP dışında muhtemel bir hükümet halinde kendi durumlarının sarı-lacağını düşünerek parti konusunda kapalı kalınmasını "korkutucu" izler taşıyan hareketlerin eritilmesini savunuyorlardı.

Koç endişelerini İstanbul toplantısında şöyle dile getirdi:

"Bu konsey, kararlarında hür teşebbüsün temel inançlarına saygı gösteren partiler ve kuruluşlar arasında ayrıcalık göstermeyecektir."

Burjuvazi hedefini seçti. Yöntemlerini de seçti ama açıklamayı, yaz başlarında yine Ankara'da yapılması kararlaştırılan ikinci toplantılarına ertelediler.

ELMADAĞ' DA KIRILAN DİRENİŞ VE ALINACAK DERSLER

ELMADAĞ'DA BULUNAN MKE BARUT FABRİKASININ 600'Ü AŞKIN İŞÇİSİ, GEÇENLERDE İLK KEZ BİR DİRENİŞ HAREKETİNDE BULUNDU. DİRENİŞ, BAŞTA MÖDÜR VE CHP'LİLER OLMAK ÜZERE ÇEŞİTLİ ÇEVRELERİN UYGULADIĞI KABA VE İNCE BASKILAR SONUCUNDA KIRILDI. ANCAK ELMADAĞ'DA GERİYE KALAN YALNIZCA KIRILAN BİR DİRENİŞ OLMADI. İŞÇİLER, BU İLK DENEYLERİNDEN GEREKLİ DERSLERİ VE SONUÇLARI ÇIKARDILAR. İLERİDE DAHA BİLİNÇLİ, DAHA KARARLI OLARAK SİYASAL ÇIKARLARINI SAVUNACAKLAR.

HAREKETLENME BAŞLIYOR

Yılbaşığı gelip çıktığında, işyerinde daha önce uygulanmayan bazı yollara başvurulduğu görülüyor. Örneğin, işçiler ve memurlar daha önce aynı vezneden ücret ya da maaşlarını alırken, bu kez vezneler ayrılıyor. Ödeme işlemi apar topar yarım güne sıkıştırılıyor.

Bunun nedeni, yılbashi dolayısıyla memurlara 2 maaş ikramiye dağıtılmasıdır. Aynı uygulamanın Kırıkkale'de de geçerli olması üzerine Kırıkkale'de 31.12.1976 tarihinde direniş geçilmiştir.

Kırıkkale'deki işçilerin davranışları üzerine Elmadağ Barut Fabrikasındaki işçiler de hareketleniyor. İşçiler, direniş hazırdılar. Ancak sendika hiç de taraftar değildi işçilerin direniş geçmesine. Sendika yetkilileri, direnişin fabrika müdürü ile yapılacağı bir toplantıdan sonra-ya bırakılması konusunda ısrar ediyorlar.

AMAN DİRENMEYELİM

Barut-İş sendikası yöneticileri, genel müdür ile görüşmek üzere 3 Ocak tari-

hinde Ankara'ya gidiyorlar. Ancak görüşme mümkün olmuyor.

İşçiler bunun üzerine direniş geçiyorlar. Sendika yöneticileri, greve karşı tavırlarını buna rağmen halen sürdürmekte. İşçiler sürekli olarak sendika yöneticileri tarafından uyarılıyorlar: "Aman direnip de, müdürü kızdırmasaydım, bakarsınız anlaşırız." Bunlar, etkili olamıyor.

Ancak Elmadağ Barut fabrikasında ilk kez girilen bu direnişte, belirli şartlanmaların işçiler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Örneğin, işçiler bir nevi "işveren" durumunda oldukları memurlara karşı düşmanlık beslemekte. Çalışanların birliğini bölmek için yıllar yılı bu imaj yaratılmıştır: İşçiler ayrı, memurlar ayrı.

Ancak, Türkiye'de sosyal uyanış Elmadağ'da da uzanmıştır. Bilinçli işçiler ve Türkiye İşçi Partileri, işçilerle emekçi memurların aynı hedeflere karşı birlikte mücadele etmeleri gereğini vurguluyorlar. İşçilerle anlaşılıyor. Memurlara karşı beslenen düşmanlık ve güvensizlik,

bu çabalar sonucunda yerini birlik ve dayanışmaya terk ediyor büyük ölçüde.

İŞVERENİN TRUVA ATLARI

Bu tür işyerlerinde özellikle çoğaltılan bir olgu Elmadağ Barut fabrikası için de geçerlidir.

Fabrikada "nezaretçi yardımcısı" denilen bir takım kişiler görevlendirilir. Bunlar, fiilen yapılan işlerden, imalat sürecinden hiç anlamamakta ve çalışmamakta birlikte, işçilerin arasında dolayarak, ajanlık ve ihbarcılık görevlerini yerine getirmektedirler. Bunlar görevlerini son direniş sırasında da yapmaya çalıştılar. Sürekli olarak işçilerin arasında dolayarak moral bozmaya çalıştılar.

İçten yürütülen bu çabaların yanı sıra, jandarma batkan da ekak edilmedi. Direniş süresince jandarma komandoları iki kez işyerini kuşatarak işçilere gözdağı vermeye çalıştılar.

YA CHP'LİLER

Ancak işçi sınıfının karşısında yer alanlar, nezaretçi yardımcılarını ve jandarma komandolarını işçilerin karşısına çıkarmakla ibaret değildir. CHP Elmadağ ilçe yöneticileri ve Barut-İş sendikasının CHP'li yöneticileri de bunlardan aşağı kalmadılar.

CHP Elmadağ ilçe yöneticileri ile sendikadan CHP'li yöneticilerinin çoğunluğu "direnişin yasal olmadığı ve bu nedenle ceza göreceklere" konusunda işçilere telkinde bulundular hep. Bundan da öte sendika el altından, bu işten çekildiği, direnişin hiç bir şekilde karışmadığı söylenilerini yaydı durdu.

İLGİNÇ TAKTİKLER

Bu arada fabrikanın deneyimsiz işçilerini yıldırıp ortaya getirebilmek için başka yollara da başvurulmaktadır.

Fabrika müdürü "işçi babası olduğumu" ve işçileri bu direniş "bazı provokasyonların" çıkardığını iddia ediyor. İşyeri içerisindeki telefon görüşmelerinde kimlikleri "meçhul" kişiler, işçilerin başında buldukları bölümlere telefon ederek "tekmil vermelerini" yani kendilerini tanıtmalarını istemektedir. Bundan amaç, işçileri teşhis ederek, telefon başındaki öncü işçileri tasfiye edebilmektir.

Bir yandan işçileri tahrik edip olay çıkartma çabaları da sürdürülmektedir. Yine "meçhul" kişiler tarafından işyeri duvarlarına işçileri hedef alan küfürler yazılıyor. Ancak bu tahrikler amaçsızlığına olay çıkartmak ve böylece "işçilere iyi bir ders vermek"tir.

Ancak, daha sonraki gelişmelerden, müdür ve yardımcıların direniş kırma-ya hayli usta oldukları ortaya çıkacaktır.

Müdür, bir toplantı düzenliyor. Toplantıya, müdürün yanı sıra, ustabaşları, nezaretçi yardımcılarını ve temsilcileri de katılacaktır. Ancak, bu statüde olmayan bazı öncü işçilerin de toplantıya katılmaları sağlanıyor CHP'li bir yöneticinin oyunu ile. Bundan amaç, gerek toplantıya katılan ileri düzeydeki işçilere gösadağı vermek, gerekse bu toplantıya katılmadıkları bahaneyle öncü durumundaki işçilerle diğer işçilerin arasını açmaktır.

İşveren önce çeşitli vadelerle işe başlayıyor. CHP yönetimine yönelen usta-başlarındandır bazıları, kendi bölümlerine işbaşı yaptırıyorlar. Barut arada yine bazı araçlar, sanki üretim sürüyor gibi fabrika içinde dolaylı olarak. Başta CHP'li ileri gelenler olmak üzere direniş kırıcılarının bu çabaların gerektiren de işçiler üzerinde etkili oluyor. Sonuçta, 11 Ocak tarihinde direniş kırılıyor.

ÇIKARILACAK DERSLER

Ancak bütün bunlara rağmen, ortada kırılan bir direnişin çok, çıkarılacak ders var. Elmadağ'da, 600 kişuar işçilik bir işyerinde ilk kez girilen bu eylem, sonucuna rağmen, işçiler arasında birlik ve dayanışmanın daha da gelişmesine katkıda bulundu. Elmadağ Barut fabrikası işçileri, yassaların, sendikaların ve çevredeki CHP'li illerin gerektiği kimden yana olduklarını somut olarak bu olayda gördüler.

Elmadağ, Ankara yakınlarında bir ilçe. İlçe sınırları içerisinde bulunan MKE ye ait Barut Fabrikasında 630'u işçi, 150 kadar da memur olmak üzere yaklaşık 780 kişi çalışıyor.

Barut fabrikasında, bağımsız işyeri sendikası olan Barut-İş örgütülü. İşyeri, dinamik, kara barut, TNT, TNT'li barut, trofil, fitil ve asit üretmesi açısından hayli "stratejik" bir özellik taşıyor. İşyeri sendikasının yöneticileri ise CHP'li.

İşyerinde çalışan işçilerin bazı özellikleri var. Ekonomik mücadele konusunda az çok bilinçli oldukları söylenebilir. Ancak bugüne kadar herhangi bir direniş ya da eylemde bulunmuş değiller. Bu açıdan tecrübesizler. Bu konular da genel bir tedirginlik ve çekingenlikleri var.

İşçilerin çekingenliklerini artıran diğer bir olgu ise, işyeri disiplin kurulumu niteliği. Disiplin kurulu 3 işçi 3 de işveren temsilcisinden oluşuyor. Disiplin kurulu başkanının oyu çift oyları sayılıyor.

İŞVERENLERE YENİ HEDİYE

Bir süre önce, Eskişehir'de bir firma işveren sendikalarına ödenen üyelik aidatlarının, ticari giderler arasında yer alıp alamayacağını sormuştu. Soru, Maliye Bakanlığına yöneltiliyordu ve işverenin muradı, ödenen aidatların vergiden düşülebilmesini sağlamaktı.

Maliye Bakanlığının cevabı önce olumlu idi. Yani, bu aidatlar gider yazılıp vergiden düşülebilecekti. Ancak daha sonra yapılan araştırmalar, sendika aidatlarının gider yazılamayacağı sonucunu verdi. Çünkü incelemelerde sendika aidatlarının, "ticari kazancın elde edilmesi için yapılması zorunlu gider"lerden olmadığı sonucuna varılmıştı.

DANIŞTAY NE DİYOR?

Daha sonra Danıştay 4. Dairesi de oy birliği ile verdiği bir kararda işveren sendikaları aidatlarının gider yazılamayacağına bildiriyordu.

Ancak mesale burada kalmadı. Gecelelerde, yeni bir "ihlâl" nedeni ile bu kez Danıştay 13. Daireye başvuruldu. Danıştay'ın bu dairesi ise bütünüyle ters yönde bir karara varıyordu. Bu dairesinin kararına göre işveren sendikalarına ödenen aidatlar, pekala gider olarak yazılabilir.

Bu çelişkinin ortadan kaldırılabilmesi için iki ayrı yönde karar veren iki dairesinin konuyu ortaklaşa ele alıp bir karara varmalarına uygun görüldü. Danıştay 4. ve 13. daireler ortak bir toplantı düzenlediler.

Bu toplantıda, daha önce aidatların gider yazılamayacağı yönünde karar verilen 4. Daire üyelerinin bir bölümünün de görüşlerini değiştirdikleri ortaya çıktı. İşveren sendikalarına ödenen aidatların gider yazılıp vergiden düşürülmesi gerektiğini savunanlar çoğunluğu sağlamış ol-
dular böylece.

Danıştay'ın bu yeni karar henüz açıklanmış değil. Yeni karara karşı olan bazı üyelerin karşı oy yazısı hazırlama çabası içinde oldukları biliniyor.

NE ANLAMA GELİYOR?

Konuya bir de yeni kararın, işverenler somut olarak ne kazandırdığı açısından yaklaşmak yarar var. Vergi açısından ele alındığında sorunu birkaç yönden ele almak mümkün.

Önce kurumlar vergisi açısından. Kurumlar vergisi oranı % 25. Bu vergiden sonra alınan mali denge vergisi oranı ise % 3. Ön bilgilere göre sendika aidatları ile 2,5 milyar TL tutarında bir fon oluşturulacaktır. Sonuçta kurumlar ve mali denge vergilerinin oranı toplam olarak % 28 tuttuğuna göre, eksik alınan vergi tutarı $2,5 \text{ milyar} \times \% 28 = 750 \text{ milyon TL}$ dir.

Kurumlar vergisinden sonra kesilen gelir vergisi, dağıtılabılır kurum kazancından kesilebileceğinden ve dağıtılabılır kazancın hesaplanmasında, ödenen sendika aidatlarının düşülebileceği yürürlükteki bir yasa gereği olduğundan söz konusu aidatların başka bir şekilde vergilendirilebilmesi olanağı yoktur.

Gelir vergisine gelince, kişisel girişimcilerin gelir vergileri daha yüksek oranlı. Bu kazançların, % 63 oranında vergilendirilebilme olanağı var. Bu nedenle, işverenler arasında kişisel girişimcilerin de bulunduğu gözden uzak tutulmayınca, yukarıda söz edilen tutarı daha da arttırmaya zorunlu olduğu ortaya çıkıyor.

Toplam vergi açısından ele alındığında ortaya şöyle bir durum çıkıyor: Söz

YENİ KOLAYLIKTAN MEMNUN GÖRÜNÜYÖRLER

konusu 2,5 milyar TL'lik fonun 1 milyarlık bölümü vergilenemez duruma gelmektedir. Bu, bir başka deyişle 1 milyar TL'lik bir fonun devlet tarafından subvansiyede inşaatına gelmektedir.

BAŞKA BİÇİMDE VERGİLEME

Bu alanda aklı gelen uygulama "ilk istihsal vergisi". Gerçekten bazı ürünlerin belli aşamasında alınan bu vergiyle, sendika aidatlarının vergilendirilmesi düşünülebilir. Örneğin Tekstil sanayiinde vergi, ipik aşamasında alınır. İplikten sonraki ürün üretimi aşamasında geçecek iplikler "ilk istihsal vergisi"yle vergilendirilir. Vergileme ya satış fiyatı üzerinden, ya da aynı müessesede iplikten sonraki aşamalara geçildiğinde maliyet artışı % 5 toplamı üzerinden vergileme yapılmaktadır. Böylece ödenen sendika aidatları maliyetler için alınarak vergilendirilebilirler. Maliye Bakanlığı görüşleri arasında bu yönde düşünceler vardır.

Böyle bir uygulamaya ise iki yönde karşı çıkılabilir.

1- Her ürün "ilk istihsal vergisi"nin konusu içinde değildir. Bu nedenle bazı müesseselerin bu yolla vergilendirilemeleri olanağı yoktur.

2- Bu yolla vergilemede vergiyi, satış nedeniyle son tüketici öder. Böylece fonun oluşturulması son tüketici eliyle, onun sırtından olur.

VERGİ HUKUKU AÇISINDAN

Danıştay 4. Dairesi ilk kararında aidatların gider yazılmama gerekçelerini şöyle belirtmişti.

- Yasada gider olarak indirilebileceğine dair açık hüküm yoktur.

- Ödeme işverenin kendi isteği ile yapılmaktadır.

- Ticari kazancın elde edilmesiyile ilgili değildir.

Daha sonra Danıştay ilk kez sendika aidatı ödemesi ile ticari kazancın "elde edilmesi ve idame ettirilmesi"ni tartışıyor ve ödemeyi "ilgili" buluyor. Yeni kararın gerekçesi, burada yatıyor. Diğer iki gerekçe değişmiş değil. Bundan ötürü bu iki gerekçe bugün de yürürlükte ve geçerli. Ne var ki aidat ödemesinin ticari kazancın elde edilmesiyile ilgili bulunması, olayda öteki iki gerekçeyi "etkisiz" bırakmaktadır.

Öncelikle belirtmelidir ki aidat, ticari

kazancın elde edilmesiyile ilgili değildir. Bu sonuç hemen öteki iki gerekçeyi geçerli duruma sokar.

Bunun dışında, bu gerekçelere eklenecek önemli gerekçeler şunlar olabilir:

a) İşçi sendika aidatları, üzerinden vergi hesaplanan tutarın içindedir. Bunun sonucu olarak, işçi sendika aidatlarından gelir vergisi kesilmektedir. Hem "onlardan da kesilmesin" denerek işin içinden çıkmayı düşünenler olabilir. Ne var ki, işçinin aylık sendika aidatına düşen gelir vergisinin küçüklüğünün yanısıra, işveren aidatının vergi dışı kalma-

sının toplu tutarı arasındaki fark çok büyüktür.

b) Bugün yürürlükte uygulamaya göre işçi sendika aidatından vergi kesilirken, işveren aidatının vergi dışı kalmasıyla devlet, çok açık bir biçimde vergi yoluyla, işçiyile işveren arasında ayırım yapmış olmaktadır.

c) Pratik açıdan, işveren sendikaların vergi ödevlisi değildirler. Bu yüzden denetim konusu olmazlar. Oluşturulan fonun kullanılmasında, müesseselerle ilişkilerinde geri verne vb. gibi uygulamalarla müesseselerin vergi kaçırabilmelerine olanak sağlayabilirler.

ALİAĞA'DA TERÖR SÜRÜYÖR

Aliağa rafinerisinde kadroların faşistleştirilmesinden sonra iş yerinde odaklanan faşist militanlar tüm Aliağa'yı "millileştirme" çabasına girdiler.

Geçtiğimiz günler içinde İ. İnşaat bölümünden 17000 kapsülün alındığı ihbar. Yükseliş inşaat şirketi bekçisi Aziz Karakaya tarafından savcıya yapıldı. Yerel sağı gazeteler "şiddet örgütleri" tarafından ele geçirilen bu kapsüllerin kimi sabotajlar için kullanılacağına ilişkin yazılar yazdılar! "Sotcu militanlardan" söz edildi.

Ardından 9 ocak pazar sabahı İzmir, Menemen, Manisa'dan gelen otobüsler sabah 6-7 arasında Aliağa'ya 100-150 faşist saldırı getirildi.

Ekipler halinde birkaç koldan Aliağa içinde kahvelerde bildiri dağıtımına başlayan bu sağı militanlar kendilerine karşı çıkan ve dağıtılan bildiriye almak istemeyen 8 kişiyi yaraladılar.

Operasyon devam ederken kendilerine haber iletilen polis görevlileri, sayıca çok az olduklarını bir şey yapamayacaklarını söylediler. Kendilerine telefon edilen İzmir emniyet görevlileri ise Aliağanın kendi bölgesi olmadığını ve işe karışamayacaklarını söylediler. Bir "Ülkücü" ise buldukları yerde emniyet kuvvetlerinin bizzat kendileri olduğunu göğsünü gere gere söyledi.

İstedikleri gibi at oynatan faşistler DİSK temsilciliği önüne gelecek duvar-

lara yazılar yazdılar.

Faşistler gidince 3 amir ve 30 polisten oluşan bir karakol getirilip rafineriye kuruldu. Halktan gelecek tepkiler bu şekilde kontrol altına alınmak istendi.

Pazartesi akşamı ise yine bir grup faşist Aliağa'da bir iki kahveyi basıp ilerileri dövdüler. Buldukları gazete dergi ve resim türünden ilerici yayınları yırttılar.

Aliağa'da işçiler gift vardiya halinde çalıştırılmaktadırlar ve ilerici işçiler buna karşıdır. Hafta içinde bir gece saat 24.00 vardiya mis bekleyerek bu konuyu eleştiren bir bildiriye dağıtmak istedikler. Polisler ve ülkücüler hazır beklemekteydiler. Silahlar, bıçaklar çıkarır. Hikmet Demirci adlı işçi ağır Aydın Ezer, Selahattin Kazan, Ahmet Gül hafif yaralanırlar.

Bu arada Savcı Fevzi Kaynakçoğlu dinamit lokumları konusunda yapılan ihbarın aslısız olduğunu, böyle bir çalıştırma yapılmadığını sayımdan anlaşıl-
dığını açıklıyor. Yalan ihbar yapan bekçiler hakkında tahkikat açılıyor.

Tüm Aliağa halkı uygulanan baskılardan ve huzursuz ortamdan şikayetçiler. Faşistler ise bu dönemde kendilerine sağlanan olanağı sunma kadar kullanılmak azmindedirler.

YURUYOŞ
İZMİR BORSU

MSP'NİN ORTAK PAZAR OYUNU

MSP GÖRÜŞÜ OLARAK ORTAK PAZAR'LA İLİŞKİLERİN DONDURULMASINDAN, HATTA ORTAK PAZARDAN ÇIKILMASINDAN YANA GÖRÜNÜYOR. GERÇEKTE İSE İTHALAT REJİMİNDE KENDİ YARARINA ÖDÜN ALMAK İÇİN ORTAK PAZAR KONUSUNU BİR KOZ OLARAK KULLANIYOR?

ANCAK SÜRTÜŞMENİN TEMELİNDE SINIFSAK DESTEK SORUNU YATIYOR. SERMAYE SINIFINI KİM KOLAÇAN EDECEK, DOLAYISIYLA YAKLAŞAN SEÇİMLERDE SERMAYE SINIFININ DESTEĞİNİ KİM ALACAK!

Her yıl Ocak ayının ilk on gününde yayınlanan ve yayınlanması bir zorunluluk olan ithalat rejimi, bu yıl bir türlü açıklanmadı. İthalat rejimine ilişkin koalisyon ortakları arasındaki anlaşmazlık, Ortak Pazar konusundaki anlaşmazlığı da beraberinde getirdi.

Birbirinden soyutlanması olanaksız bu iki anlaşmazlık konusu, kamuoyuna ayrı anlaşmazlık kurulları olarak yansıtıldı. Bakanlar Kurulunun gündeler üst üste yaptığı toplantılar ise henüz sonuç vermiş değil. Ancak bu günlerde soruna bir çözüm getirilmesi bir zorunluluk. Çünkü, Ticaret Bakanlığı döviz tahsis işlemlerini durdurmuş bulunuyor.

İTHALAT REJİM VE YÖNETMELİĞİNİN ÖNEMİ

Türkiye'nin yurtdışından mal satın alabilmesi, her yıl ilan edilen ithalat rejimi kararı, ithalat yönetmeliği ve buna bağlı listeler çerçevesinde oluyor. Listelerde tek tek sayılan malların ithal olanaklı, listelerde yer almayan mallar ise getirilemiyor. Ayrıca sözkonusu listeler de kendi içinde birbirinden farklı özellikler göstermektedir. İthalatçının başvurusuyla, hiç bir ön inceleme gerek duyulmaksızın döviz tahsisi alabildiği mallar "I Sayılı Liberasyon Listesi"nde, bir ön inceleme gerektirenler ise "II Sayılı Liberasyon Listesi"nde yer almaktadır. Bazı mallar ise, yalnız Ortak Pazar ülkelerinden getirilmek kaydıyla, "AET Konsolide Liberasyon Listesi"nde bulunuyor. İthalatı sıkı bir denetimi gerektiren ve ithal edilecek miktardan sınırlandırılmış mallar ise "Tahsisli İthal Malları" listesinde yer alıyor.

Günümüz koşullarında ülkelerin birbirleriyle alışveriş yapmaksızın kendi kendilerine yeterli olabilmeleri olanaksız. Uluslararası ticaret hacmi her geçen yıl büyük gelişmeler gösteriyor. Ancak bu gelişim içinde ülkelerin dış ticaret yapıları da her ülke açısından son derece önem taşıyor.

Türkiye'nin ithalat yapısı ele alındığında, çarpıcı özelliğinin, dışa bağımlılık olduğu görülür. İthalatın yapısı ekonominin dışa bağımlılığının bir belgesidir. Türkiye ithalatının % 95 ini ham madde ara ve yatırım malları oluşturmaktadır. Mevcut yatırım mallarının sürdürülebilirliği, yeni yatırımların gerçekleştirilebilmesi ithalatın sürdürülmesine bağlıdır.

Sanayileşmenin montajcı niteliği, ithalatın sürekli artış göstermesini zorunlu kılmaktadır. Bugün 5 milyar dolar olan ithalattaki artışın bir temel nedeni de ithal mallarındaki fiyat artışlarıdır. Bugünkü dışa bağımlı ekonomik yapı, sermaye sınıfı açısından ithalatı kaçınılmaz kılıyor.

İTHALAT REJİMİ NEDEN AÇIKLANAMIYOR

İthalat rejiminin açıklanması konusu AP ile MSP arasında büyük bir sorun oldu. Sorun, Türkiye ithalatında hangi parti'nin söz sahibi olacağı ile ilgili. İthalat konusu esas itibarıyla Ticaret Bakanlığının yetki alanına giriyor. Bu bakanlık AP'nin elinde bulunuyor. Ancak Sanayi Bakanlığı de ithalattla yakından ilgili. Sözde yerli sanayi koruma amacıyla özellikle izne bağlı malların yerli imal durumunu bu bakanlık kontrol ediyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ise MSP'nin elinde bulunuyor.

ca MSP merci olarak Ticaret Bakanlığı gösterilmiş bazı kritik malların Sanayi Bakanlığı emrine alınması da istiyor. Bu durum, bu maddeler itibarıyla Ticaret Bakanlığının yetkilerinin, bütünüyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına devri anlamına geliyor.

Sürtüşmenin görünüşteki nedeni bu. Ancak, sürtüşmenin temelinde sınıfsal destek sorunu yatıyor. Sermaye sınıfını kim kontrol edecek, dolayısıyla yaklaşan seçimlerde sermaye sınıfının desteğini kim alacak! Bu durum'hiç kuşkusuz, ulusal olmayan ve bundan böyle de kapitalist sistem içinde ulusallaştıktan yoksun bulunan burjuvazinin dışa bağımlılığının zorunlu bir sonucudur. Yaklaşan seçimlerin partiler açısından parasal yönü de giderek ön plana çıkıyor. Döviz tahsisi yapan bakanlığın partisine yapılacak bağışlar, seçimlerde dağıtılacak ulufeye kaynak olacak.

Diğer yandan her yıl bir önceki yılı oranla milyarlarca dolar artan ithalat, ihracatın artmaması nedeniyle döviz sıkıntısını da beraberinde getiriyor. Elde mevcut dövizlerin hangi yöne kanaliz edileceğinin politik düzeydeki tayin yetkisini elde bulunduranın, sermaye sınıfını kontrol altına alabilmesi açısından önemi büyük. Tüm bu olgular ise, Bakanlar Kurulu'nun defalarca toplanıp uzun uzun konuyu tartışmasına ve sonuç alınmadan dağılmasına neden oluyor.

ORTAK PAZAR PAZARLIGI

İthalat rejimi, Ortak Pazar ülkelerinden yapılacak ithalattla yakından ilgili. "AET Konsolide Liberasyon Listesi" Ortak Pazar ülkelerinden ithal edilecek mallar ve bunlardan hangilerinin merci

emrinde olduğunu belirtiyor. Bu listede yer alan malların bir kısmı için merci yerli olarak Sanayi Bakanlığı gösteriliyor. Bu listenin Ortak Pazar'la Türkiye arasındaki mevcut Anlaşmalar çerçevesinde sözde bir dokunulmazlığı var.

MSP görünüşü olarak Ortak Pazar'la ilişkilerin dondurulmasından, hatta Ortak Pazardan çıkılmasından yana görüşünüyor. Gerçekte ise, ithalat rejiminde kendi yararına ödün almak için Ortak Pazar konusunu bir koz olarak kullanıyor. Eğer AP ithalat rejiminde ödün verirse MSP Ortak Pazar konusunda ısrardan vaz geçecektir.

Ortak Pazar konusunda MSP'nin genel olarak tavır bilinmiyor. MSP'nin gerek CHP ile Gerekse AP ve diğer partilerle kurmuş olduğu koalisyonlar için yapılan protokoller ve hükümet programlarında bu konu yuvarkak ve aynı anlamda gelen cümlelerle geçiştirildi.

Daha da önemlisi, Anlaşmalar gereği 1976 yılında, AET Konsolide Liberasyon listesi % 5 arttırdı. Bundan önce özellikle Devlet Planlama Teşkilatı ve Ticaret Bakanlığı 1976 yılı için sözkonusu artırımın yapılmaması için diğer kuruluşların da katıldığı teknik düzeydedi bir toplantıda bir protokol düzenlediler. Bu protokol bir Bakanlar Kurulu karar haline getirildi. Ancak bu kararın imzalan Haziran ayında tamamlanamadı. Söz konusu % 5 lik artırım ise Ocak ayında yayınlanan İthalat rejimi ile yürürlüğe girmiş ve altı aydır uygulanıyordu.

Bakanlar Kurulunun bu karara rağmen artırımlı uygulama halen devam ediyor. Söz konusu kararın uygulanması ise imzadan bekletilen Erbakan olduğu ortaya çıktı. Bu somut olay MSP'nin Ortak Pazar konusunda da ne kadar ciddi (!) olduğunu ortaya koyuyordu. Ayrıca bu durum, gündemde bulunan koalisyon ortakları arasındaki anlaşmazlığın, Ortak Pazar üzerinde olmayıp esas itibarıyla ithalat rejimi üzerinde yoğunlaştığını vurguluyor.

DÖVİZ TAHSİSİ YAPILMIYOR

1976 yılı ithalat rejiminin yürürlükte süresi dolmuş bulunuyor. Ticaret Bakanlığının 1977 ithalatı için yapılan başvurular, yeni yönetmelik çıkmadığı için bekletilmektedir. Döviz tahsislerinin yeniden yapılabilmesi, kararname çıkmasına bağlı bulunuyor.

Konuya ilişkin görüşmeler, taraflar arasında yoğun olarak sürdürülüyor. Bu satırların yazıldığı ana kadar olumlu bir gelişme sağlanmadı. Ancak durumun daha fazla bekletilmeye tahammülü olmadığı da açık. İştirikçi sermaye sınıfının soruna ağırlığını koyması yâkındır. Bu arada kopaniabilen karşılıklı ödümler tarafların elde edebileceği azami kar olarak kalacak.

CORVALAN İTALYAN TELEVİZYONU İLE GÖRÜŞTÜ

12 Ocak gecesi İtalyan TV'si 1. kanalında, Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan'la yapılan bir görüşme yayımlandı. Bu görüşme Corvalan'ın serbest bırakılmasından (ve belki de Pinochet darbesinden) sonra, gerek demokrasi mücadelesinin önündeki sorunları geniş halk kitleleri karşısında ele alma fırsatını bulması, gerekse bu mücadelenin başan amının yaklaşması için zorunlu politik koşullarla ilgili görüşlerini açıklaması açısından önem taşıyordu. Corvalan'ın Moskova'daki evinde gazeteci Umberto Andalini ve Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri'nin savunmasını yapan avukat Guido Calvi'nin yaptıkları görüşmeye Corvalan'la birlikte kansı Lili, kızları Viviana, Maria ve Victoria da katıldı. Bütün konuşma, Şili gerçeğini çeşitli yönleriyle açık bir şekilde ortaya koydu. Çizilen çerçeve kimi yönleriyle etkileyiciydi kimi yönleriyle de sağlam bir güvencin izlerini taşıyordu.

İtalyan kamuoyu, Şili'deki baskıları ve insana ister istemez Şili'nin hangi yüzyılda yaşadığını sorduran korkunç olayları Corvalan'ın sesinden dinlenilen İtalyan seyircileri için son derece etkileyici olduğunu gözlemledi. Santiago'daki faşist rejimin ülkede sadece bir politik tutuklu bulunduğunu öne sürmesinden rağmen, Corvalan gerçekte tutuklu sayısının 3.300 olduğunu, ayrıca bunlara kaybolan 2.500 kişi ile tutuklu bulundukları halde henüz mahkum edilmeyen binlerce kişiyi de eklemek gerektiğini belirtiyordu.

Corvalan'ın sorular arasında, serbest bırakılması ve Bukovsky'nin durumu konusu da vardı. Corvalan bu soruyu sade ve net bir şekilde, hapishanedeyken partiyi bu konudaki kararlı yönetiminin alması gerektiğini belirttiği söyleyerek cevapladı. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri şöyle dedi: ". . . Ben mutlak bir görüş bildirecek durumda değilim. Askeri cuntaya karşı daha kararlı bir mücadele vermek için özgürlüğüme kavuşmayı istesem de, iddallerimden dolayı olduğu sürece, tutuklu olmaktan hiçbir şekilde yakınma duymayacağım. Daha sonra parti yönetiminin bu konudaki girişimi olumlu karşıladığını öğrendim."

Halkına olan bağlılığından dolayı tutulanmış olan Corvalan'ın konuşması kişisel ve bireysel bir nitelik taşımıyordu. Tam aksine, konuşmasında yalnızca komünistlere değil, her türlü liberal ve demokratik düşünceye saldırarak ve "acemasız biçimde, halka karşı savaş" açarak ideolojik bir kılığa bürünmeye çalışan bir oligarşinin zulümüne uğramış tüm Şili'lilere değinliyordu.

"Bu durumda mahale et ne yapabilir?" sorusunu Corvalan, çeşitli düzeylerde binlerce olayın kantladığı demokratik hareketten söz ederek cevapladı. Corvalan şöyle diyor: "Ülkenin büyük enerji kaynağını oluşturan tüm demokratik güçlerin diktatörlüğe karşı çıkan tüm güçlerin anlaşmasını sağlamaya çalışıyorum. Unidad Popular (Halk Birliği), Halk Birliği'nin çeşitli kesimleri, Hristiyan Demokrasi ve diğer demokratik grupları Cuntanın devriliş biçiminde temsil, demokratik bir hükümet kurması amacı çevresinde toplanması için çalışıyoruz."

Bir başka soru da: "Öyleyse en geniş birlik söz konusu. Hristiyan Demokrasisinin bu konudaki tavrı nedir?" biçiminde idi. Corvalan bu konuda şöyle

konuştu: "Hristiyan demokrasi, henüz diktatörlüğün yıkılması yolunda Halk Birliği ile birlikte hareket etmekte yavaş görünmüyor. Ancak ben olayların olumlu yönde geliştiğini inanıyorum. Şili somutunda derin devrimci dönüşümleri iletir götürmek, anti-empyralist, anti-feodal, anti-tekelci bir devrim yapmak, bu dönüşümleri iletir götürülecek ve tek bir partiden oluşmayan bir hükümet kurmak gerekliliğini uzun zamandır vurguluyoruz. 1970'de çeşitli partilerin katıldıkları Halk Birliği hükümetini kurmayı başardık. Şimdi ise o zamankinden çok daha geniş bir hükümet istiyoruz. Gelecekte yalnızca çoğulcu bir hükümet değil, aynı zamanda daha geniş bir politik çoğulculuk olması gerektiğini düşünüyoruz. Yani muhalefetin haklarını da benimsiyoruz ve benimseyeceğiz."

"Biz her zaman için geniş ölçüde temsili bir demokratik hükümetten yana olduk. Ancak işçi sınıfının, ülke yaşamında öneminden dolayı, bu hükümetteki rolünün çok belirgin olması gerektiğini inanıyoruz. Şimdiki durumun ışığında bir değerlendirme yaptığımızda böyle bir hükümetin gerekliliğini kendisini gitgede daha güçlü biçimde duyurduğuna ve bu hükümetin ancak Halk Birliği ile Hristiyan Demokrasi arasında

bir anlaşma sonucu oluşabileceğinin açıkça belli olduğunu görüyoruz. Dün bu anlaşmanın koşullarını yaratacak zamanımız yoktu; fakat bugün koşullar olgunlaşmıştır. Bu anlaşmanın, demokratik güçlerin somut birliği temeli üzerinde yoğunlaştırılması gerektiğine inanıyorum ve bu birliğin yakında gerçekleşeceğini umuyorum."

Corvalan Kilise konusunda da şöyle dedi: ". . . Halka yardım eden ve bugün de bunu sürdüren Kilise'nin rolü çok önemlidir." Sorular ve cevaplar birbirini izledikçe günümüz Şili'si tüm açıklığıyla gözler önüne serildi. Silahlı kuvvetlerin durumu ve uluslararası ilişkilerin ağırlığı da Corvalan tarafından değerlendirildi.

Bu konudaki görüşleri şöyleydi: "Şili sorununa Şili'de bir çözüm bulacağına, askeri cuntanın özellikle Şili halkının mücadelesi sonucunda düşürüleceğine, ancak bu konuda uluslararası dayanışmanın da önemli rol oynayacağına inanıyorum. Pinochet Ford'u desteklemiş olduğu için (bunun nedenini bir türlü anlayamıyorum) Carter'ın seçilmesi diktatörlük için umulmadık bir darbe oldu. Resmî basın, aday olduğu sırada Carter'a ve Kennedy'ye de satışı. Herşeye rağmen ben Şili ile ilgili Amerikan politikasında çok büyük değişiklikler olacağına inanmıyorum."

Halk Birliği deneyimi konusuna geldiğinde ise bu Birlik içinde önemli rol oynamış olan Şili Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri şöyle diyor: "Tarihimizin çok önemli bir bölümü söz konusudur. Gereklî tarihsel dersleri çıkarabilmek için bu deneyimi ciddi bir şekilde incelemeliyiz. Bu konuda, Şili deneyimini derinleştirmenin çok önemli olduğunu benimseyen yurtdışındaki Şili'lerin ve dünya sosyalist ve komünist partilerinin görüşlerini öğreniyor ve değerlendiriyoruz."

ÖZGÜRLÜĞÜMÜ, MUCADELEMİZİ SÜRDMEK İÇİN KULLANACAĞIM

DÜNYA BARIŞ GÜÇLERİ FORUMUNUN ORTAK BİLDİRİSİ

Dünyadaki 115 ülkeden 500 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Dünya Barış Güçleri Forumu, tamamlandı. Forumun kapanışında Ortak Bildiri yayımlandı. Forum dolayısıyla Novosti Basın Ajansı'na bir demeç veren Senatör Ahmet Yıldız'ın, Sovyetler Birliği'nin barış mücadelesinde büyük çabalar harcadığını belirttiği bildiriyor.

Forum'un açılış gününde SBKP Genel Sekreteri L.L. Brejnev'in gönderdiği mesaj da okundu. Forumun önemini belirten Brejnev şöyle dedi: "Yumuşama, genel olarak tüm insanlığı ilgilendiren bir nitelik taşıyan sorunların, düşmanlık ve cepheleşme yoluyla değil, bütün halkların ve devletlerin işbirliğinin yardımıyla pratik olarak çözümlenmesi için gereken olanakları genişletmektedir." Brejnev konuşmasının daha sonraki bölümlerinde ise şunu belirtti: "Bugün için en önemli olan, eylemlerimizi geliştirerek, hiç gecikmeden gerçek silahsızlanmaya, yumuşamaya somutlaştırılmasına ve gerçekten evrensel ve gerçekten geriye döndürülemez bir süreç haline getirmesine götürecektir mantıklı çözümleri bulabilmektir." Brejnev bu doğrultuda ortaya çıkan geniş olanaklara değindi ve şöyle dedi: "Silahlıların yarısına karşı, silahsızlanma uğrunda 400 milyondan fazla imzayla pekiştirilmiş olan Stock-

holm Çağrısı'ru dünya çapında destekleme kampanyası, halkların barışı güçlendirmeye konusundaki kesin kararlılığını kanıtıyor."

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurd Waldheim'in kişisel temsilcisi Rolf Byernstedt de Forum'u izledi. Byernstedt Forum sırasında verdiği bir demeçte, "barışçı güçlerin son derece geniş kapsamlı ve verimli bir diyalogu" olarak nitelediği Moskova Forumu'nun, "uluslararası kamuoyunun, silahsızlanma alanında yeni olumlu atılımlar yapma gereğine olan inancının güçlenmesine hiç kuşkusuz yardım edeceğini" söyledi.

Moskova'daki Dünya Barış Güçleri Forumu'nun Bildirisi'nde ise, "her biri yumuşama kavramı, gelişmenin önüne çıkan engellerin yenilmesi ve ayrıca yumuşama ile silahsızlanma, ulusal bağımsızlık ve ulusal kurtuluş, yeni uluslararası ekonomik düzen, insanın demokratik özgürlüğü ve hakları gibi zamanımızın en önemli sorunları arasındaki bağlantıdan oluşan, yumuşamanın önemli amaçlarının görüşüleceği 13 tartışma grubunun kurulduğu" açıklandı.

Ayrıca bildiride, çeşitli siyasal görüşleri ve ideolojik inançları temsil eden parti, sendika, barış hareketi, kadın, gençlik, bilim, kültür örgütleri arasında bu ivedi sorunlarda tam bir görüş birliği-

nin sağlandığı belirtildi. Bildiride, yumuşamanın derinleştirilmesinde, hükümetlerin ötesinde dünya kamuoyuna duşun ağır sorumluluk üzerinde duruldu. Forum'a katılanlar, yumuşamanın bütün dünya üzerine tam olarak yaygınlaştırılmasının, diğer bir deyişle "evrenselleştirilmesinin" önemi üzerinde durdular.

Dünya Barış Güçleri Forumu'nun Bildirisi'nde daha sonra şöyle dendi: "Yumuşamanın gelişim ve kararlılık kazanması süreci, halkların ulusal kurtuluş mücadelesindeki zaferleri ve hiç bir dış müdahale olmaksızın ülkelerinin bağımsız gelişim yollarını seçmeleri için hükümetlerin hakkının sağlanması, gelişmekte olan ülkelerin bağımsızlıklarının güçlendirilmesi ve yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması, tüm sömürgeci, ırkçı ve faşist rejimlerin ortadan kaldırılması için yeni ve elverişli koşullar yaratıyor. Ulusal kurtuluş mücadelesinde kazanılan her başarı da yumuşamaya aynı ölçüde güçlendiriyor."

Bildiriyi, yumuşama konusunda sağlanacak gelişmelerle ilgili olarak da şu görüşlere yer verdi: "Bu yolda ilerleme kendidilğinden ölmek. İlerleme, bir amaçla yönelik tutarlı eylemler, cesur ve temel kararlar, gerçekçi ve yapıcı girişimleri gerektirmektedir."

20 OCAK 1977 GÜNÜ BUTUN DÜNYADA NAZIM HİKMET BİR KEZ DAHA ANILDI. 75. DOĞUM YILDÖNUMUNDA YAPILAN GÖSTERİLER, DÜZENLENEN TÖRENLER BÜYÜK OZANIN EYLEMİNİ, SANATINI, KİŞİLİĞİNİ ÇEŞİTLİ YONLARIYLA BİR KEZ DAHA GÖZLER ÖNUNE SERDİ.

ÜLKEMİZDE DE BU YILDÖNUMUNU EN İYİ BİÇİMDE KUTLAMAK İÇİN AYLARDIR ÇALIŞILIYORDU. TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI, OLUŞTURDUĞU NAZIM HİKMET KURULU İLE KUTLAMA HAZIRLIKLARINI YORUTTU. AŞAĞIDA BU KURULUN OLUŞUMU, HAZIRLIKLARIN NİTELİĞİ VE SONUÇLARI HAKKINDA, NAZIM HİKMET KURULU ÜYELERİNDEN KEMAL ÖZER'İN YAPTIĞI AÇIKLAMALARI SUNUYORUZ:

* "Türkiye Yazarlar Sendikası'nın oluşturduğu Nazım Hikmet Kurulu hakkında bilgi verir misiniz?"

* "Nazım Hikmet Kurulu, Türkiye Yazarlar Sendikası'nın girişimiyle oluştu. Geçtiğimiz ekim ayı içinde, TYS Yönetim Kurulu'nun aldığı bir karar gereğince, 'Nazım Hikmet'in doğum ve ölüm yıldönümlerinde anılması ve büyük ozanımızın değerine layık bir Nazım Hikmet ödüllü konulması' öngörüldü. Bu işleri düzenlemek, gereken yönetmelikleri yapmak üzere, konuyla yakından ilgili görülen kişiler bir toplantıya çağrılıp bir kurul oluşturmaları ve görev almaları istendi. 3 Kasım 1976 günü ilk kez bir araya gelen çağrılı kişiler kendi aralarında 11 kişilik bir kurul saptadılar. Nazım Hikmet Kurulu adını alan ve TYS Yönetim Kurulu'na bağlı olarak çalışmaya başlayan bu kurulda, A.Kadir (Başkan), Kemal Sülker (sekreter), Kemal Özer (sayman), Can Yücel, Murat Belge, Al-

NAZIM HİKMET 75 YAŞINDA

tan Yalçın, Vedat Günyol, Atalol Behramoğlu, Orhan Apaydın, Asım Bezirci ve Genco Erkal bulunuyor. Seçtiği gündün bu yana, düzenli toplantılarla çalışmalarını sürdürüyor bu kurul."

* "Nazım Hikmet Kurulu'nun işleyişi, niteliği, amaçları nedir?"

* "Nazım Hikmet Kurulu'nun işleyişi bir yönetmelikle belirlendi. Bu yönetmeliğe göre, TYS Yönetim Kurulu'na bağlı bir alt-kurul niteliğindedir. Yaptığı

çalışmalar, TYS Yönetim Kurulu'na yürürlüğe konmaktadır. Amaçlarına gelince, bunları iki öbekte toplamak olası. Biri, kısa sürede gerçekleştirilecek olanlar, doğum ve ölüm yıldönümlerinde kutlama ve anma gibi, ödül düzenleme gibi. Öteki, gerçekleştirilmesi vakit alacak, daha köklü girişimler. Bir Nazım Hikmet Müzesi, bir Nazım Hikmet Enstitüsü oluşturmak gibi, maddi ve manevi tüm varlığına sahip çıkmak için uluslararası işbirliğini gerçekleştirme gibi."

* "Geçen süre içinde bu amaçlar doğrultusunda neler yapıldı?"

* "Nazım Hikmet Kurulu, oluşturulduğundan bu yana özellikle iki konuyu gündemine aldı. Çalışmasını bir yönetmeliğe bağladıktan sonra, Nazım Hikmet'in 75. doğum yıldönümünü kutlama ve Nazım Hikmet Ödülü'nü düzenleme işini üstlendi. Her iki alanda da önemli ilerlemeler olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi, Nazım Hikmet'in 75. doğum yıldönümü bütün dünyada törenlerle kutlandı. Bütün ülkelerde bu iş için uzun süredir hazırlıklar yapılıyor. Ülkemizde bu kutlamanın anlamı ve önemi daha değişik. İşte her şeyden önce, kutlamanın bu anlama ve öneme yaklaşan bir biçimde yapılmasını sağlamaya çalıştık. Bunun için de kutlamanın kapsamını geniş tuttuk. Doğum yıldönümü, bir geceyle kutlandıktan sonra, bir hafta boyunca Nazım Hikmet'in sanatına, kişiliğine ilişkin çeşitli düzenlemeler yapıldı. Gerek anma gecesinde, gerek hafta boyunca, Nazım Hikmet Kurulu'nun çalışmalarına demokratik kuruluşlar ve ileri sanatçılar görev olarak katkıda bulundular.

* "Kutlama gecesinde ve düzenlenecek haftanın kapsamı ve ayrıntılarına değerin misiniz?"

* "Hafta 20 Ocak Perşembe günü basın toplantısıyla açılacak. 21 Ocak Cuma gecesi İstanbul Spor ve Sergi Sarayı'nda Nazım Hikmet, 75. doğum günü için

anıldı. Ses, söz ve görüntü üzerine kurulu anma gecesi, Nazım Hikmet'in sanatçı gelişimini yurdumuzun ve dünyanın tarihsel olaylarının akışı içinde ele alan bir düzenlemeye dayanıyor. Büyük ozanın sanatçı kimliğinin belirlendiği İstanbul'daki işgal günleriyle başlıyor. Tarihsel akış ve yapıtları arasında koşutluk kurularak çeşitli evrelerden-geçip günümüze bağlanıyor. Bu düzenlemede, metin olarak doğrudan Nazım Hikmet'in yapıtları ve şiirleri temel alınıyor. Ses sanatçıları ve korolar bunları seslendiriyor, sahne sanatçıları da sözlendiriyor. Bu arada, slayt perdesine düşürülen görüntüler ve fon müziği de yardımcı öge olarak gösteriyi bütünüyor.

Kutlama gecesinde, Şehir Tiyatroları "Tiyatro ve Nazım Hikmet", Sinematek Derneği "Sinema ve Nazım Hikmet", Sanatçılar Birliği "Müzik ve Nazım Hikmet", İstanbul Barosu ise "Hukuk Açısından Nazım Hikmet" konusunda toplantılar, açık oturumlar düzenleniyorlar. Ayrıca Nazım Hikmet'in yapıtları ve eşyalarıyla ilgili anı sayılabilecek görüntülerin yer aldığı sergiler düzenleniyor."

* "İstanbul dışında düzenleme yapılacak mı?"

* "Ankara'da da İstanbul'daki düzenlemeyi uygulayan bir anma gecesi yapılacak. 21 Ocak Cuma gecesi Çağdaş Sahne'de, bu kuruluşun katkısıyla düzenlenecek toplantı, yine ses, söz ve görüntüye dayanacak. Sözlendirmede Çağdaş Sahne sanatçıları görev alıyor. Slaytlar, İstanbul'daki olanakların aktarılmasıyla iki gösteri arasında koşutluk sağlıyor. Ayrıca İstanbul'da düzenlenecek serginin bir benzerini Çağdaş Sahne salonunda açacağız."

* "Kurul'un Nazım Hikmet Ödülü konusundaki çalışmaları sonuçlandı mı?"

* "Evet. Anma gecesinde bu ödülün kapsamı, niteliği kamuoyuna açıklanacak. Nazım Hikmet'in kişiliği ve sanat değerine uygun bir uygulama için türlü önlemler alan ve kaynağı oluşturacak bir yönetmelik hazırlandı."

* "Gerek anma, gerekse ödül için ne gibi kaynaklar sağlanıyor?"

* "TYS bütçesi içinde bir fon oluşturuldu. Nazım Hikmet Kurulu'nun çeşitli etkinlikleri için gereken harcamalar bu fondan karşılanacak. Nazım Hikmet'in gerek yapıtlarından, gerek adına yapılan düzenlemelerden sağlanan gelirler burda toplanıyor."

Av. Necati Erdem

SUÇ ve İKTİDAR

Yeni Elif Yayınevi

İsteme Adresi:
Yalçın Erdem
Kızıllırmak Cad. No. 15/3
KOCATEPE/ANKARA

Yurt ve Dünya

BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM SORUNLARI

Kısa sürede tüklenen ilk sayının 2. baskısı yapıldı.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Eğitim, Bilim ve Araştırma Bürosu tarafından iki ayda bir yayımlanacak inceleme, araştırma ve tartışma dergisi

1 OCAK 1977 SAYISINDA:

- 1976 yılı Raporu (1) Dünya
- Demokratik ve Demokratikleşme Sorunu: Behice Boran
- Türkiye'de Dış Ticaretin Devletleştirilmesi: Galip Tekin
- Teorik çalışmada Nesnellik ve Partizanlık: M. Cornforth
- Uluslararası İşçi Hareketi-Tarihsel ve Kuramsal Sorunlar: B. Ponomarev
- Eleştiri - Tanıtım - Tartışma

Yıllık abon ücreti: 75 TL.

Posta Çekli: 20095893.

Adres: Nur-u Ziya Sokak 17/5 Tunel-İSTANBUL.
(Abone bedelli posta havalesiyle de gönderilebilir).

TOPLUMCULUK, SANATIN EN DÜZEYLİ ÜRÜNLERİNİN DÜNYA GÖRÜŞÜ OLMALI

YÜRÜYÜŞÜN, SANAT VE EDEBİYAT ALANINDA SÜRDÜRDÜĞÜ SORUŞTURMANIN BİR BÖLÜMÜ OLAN DOĞAN HIZLAN'IN GÖRÜŞLERİ, ELİMİZE YENİ ULAŞTI. SAYIN HIZLAN'IN GÖRÜŞLERİNİ DERGİMİZİN BU SAYISINDA OKUYUCULARIMIZA SUNUYORUZ.

* 1975 ve özellikle 1976'da önem kazanan, yazım yaşamımızın bir parçası haline gelen, günlük gazetelerin sanat sayfaları üstüne işlev açısından neler söyleyebilirsiniz? Yükümlülükleri nelerdir sizce?

* Gazetelerin sanat-edebiyat sayfaları, sanat sorunlarının daha büyük bir çoğunluğa iletilmesini sağlıyorlar. Yalnızca edebiyat dergilerinin yapıklarında az kişiye seslenen yazılan, değerlendirmeleri genel gazete okuruna götürüyorlar. Sayfaların genel işlevi dışında kitap yayınları açısından da ayrı bir önemi var. Edebiyat dalında olsun, bilim dalında olsun yayınlanan bilim kitap arasında okurun seçme olanakları çok az. Onun adına güvenebileceği birinin izleyip değerlendirmesi, nesnel bir tavırla kitabın niteliğini ortaya koyması gerekir. İşte sanat sayfaları bu işin alanına yardımcı

olmakla büyük işlev taşıyorlar.

Bu tür sayfaların yükümlülükleri var hiç kuşkusuz. Yalnızca edebiyat ortamını tek yanlı yansıtmamak. Okuru belli bir edebiyat anlayışına bağlatmamak, çeşitlilik arasında onlara seçme hakkı tanımak. Ama bugün sayfalarda ve dergilerde çıkan inceleme, eleştirme, şüphe ve hikayeler bir tek dünya görüşünün eklenmiş çevresinde oluşturulmak isteniyor. Toplumculuğun ana görüşü kaçınılmaz ama ayrıntıda bir takım değişiklikler de olması gerekiyor. Yoksa tekdüze bir edebiyat yaratılır ki okur bir süre sonra birbirine benzer örnekleri okumaktan bıkar. Bizce en önemli işlevi budur sayfaların. Dergiler de bu eğilime uymalı. Ayrıca sanatın yalnızca politikanın buyruğuna verilmesine de karşıyım, sanatın politikanın güncelliğini, dar anlamda yorumunu aşan bir yanı var. Bu durumu korunmalı sanatın. Böylesine

bir anlayışta da eleştirilenler yerleştirilmelidirler, sanat-edebiyat ürünlerinin toplumu çizgide ama bağnazca bir tavır takılmadan okura iletilmesi içinde çalışmalıdırlar. Yazanla okuyan arasındaki sağlıklı bağı onlar kurmak zorunludur gündadırlar.

* Bu gelişmeyi sanat sayfalarının önem kazanması nasıl değerlendiriyorsunuz?

* Sanatın gereksiniminin hiç bir dönemde yok sayılmamasından ötürü. Bir de herşeyin politize edildiği bir ortamda sanat kişilere soluk aldırıyor. Başka bir açıdan söyleneceklerin, yapılacakların, kavgaların, dirençlerin sanattaki yansımaları da ilgiyle bekliyor bugünün insanı. Bir de sanat özellikle edebiyat bugün gündelik yaşamın içine girdi, kitap okumak yavaş yavaş bir alışkanlık ve ihtiyaç niteliği kazandı. İşte sonucunda da günlük gazeteler, sayfalarda yer verme gereğini duydular.

* Bir günlük gazetenin sanat-edebiyat bölümünde çalışmanız, sanat olaylarını yapıtları gününüme izlemenizi ve çeşitli biçimlerde değerlendirmenizi gerektiriyor. Ülkemizde yaşanan toplumsal

olaylarla bir hesaplaşmaya gidildiğinde, sanatın durumu ve işlevini ne ölçüde yerine getirdiği konusunda neler söylenebilir sizce?

* Sanat bugün işlevini yerine getiriyor, biraz fazla politikanın içine gömülerek. Sanat yalnızca bir mahkeme tutanağı gibi güncellen saptamasıyla yetinirse, asıl görevi yozlaşır. Sanatın kurallarını kalem ardı ederek yalnızca toplumsal olayların aynası olmasından yana değilim. Güncel gerçek sanatın bir malzemesi ama hepsi değil. Ayrıca olaylar içiçe öylesine yoğun ve hızlı yaşanıyor ki, daha hiç bir sanatçının bu konuda söyleyebileceği nitelikte olduğunu sanmıyorum. Olaylar durulmadan, altında yatan nedenlerin irdelemesi yapılmadan ham malzemeyi toplumculuk adına işleme sunmak okuru ürktüyor. Toplumculuk, sanatın en düzeyli ürünlerinin dünya görüşü olmalı ama ham malzemesi değil.

Bir de çeşitlilikten yana olduğumu belirtirim. Kimi yazarlar toplumsal olayların dışında olmakla suçluyoruz, sanatı üzerine eğilmiyoruz.

Bizce Türk sanat ve edebiyatı işlevini düristiçe ve onurlu bir anlayışla yerine getirmektedir.

"ÜLKÜCÜ" EDEBİYAT HANGİ DÜZEYDE?

Aydın Ortaklar Öğretmen Lisesi'ndeki fasit başkılar, gazetelere yansın, lisedeki komando hareketına ve öğrencilerin fasitleştirilmesine ilişkin ilginç örnekler de ortaya çıkıyor.

YÜRÜYÜŞ'ün eline, Ortaklar Öğretmen Lisesi'nde okuyan bir kız öğrencinin bir başka arkadaşına yazdığı bir mektup geçti geçenlerde. Mektubu yazan hanım, arkadaşına bir de şüphe göndermiş. "Neden Saçların Beyazlanmış Arkadaşım" adlı şarkının sözlerini "Boskurtçu" açıdan değiştirilerek, Ecevit'e karşı yeniden kaleme alınmış. Şiirin altında da çeşitli açıklamalar ve bir ulu-yan kurt resmi yer alıyor.

"Ülkücü" edebiyatın bugünkü düzeyi açısından ilginç bir örnek teşkil eden şiiri okurlarımıza sunuyoruz:

NEDEN SAÇLARIN BEYAZLANMIŞ KARAÖĞLAN

Neden saçların beyazlanmış Karaöğlan
Sana da benim gibi çektiren mi var
Görüyorum ki hergün Sosyalist ülkelerdesin
Millette küstürüp gezdiren mi var

Bir zamanlar sen de iktidara zeldin
O sana fatihlik sen ona zam verdin
Aylardır soruyorsun bu soruyu kendine
Bilmem ki iktidarı "MC" (Milliyetçi Cephe)'ye niye verdin

Milliyetçiliği bilmeyen iktidara gelemez
Muhalefete mahkum olan Eco (Ecevit) gülemez
Sen de yanımsın Mao gibi Eco arkadaş
Yaşamaya küstürüp gezdiren mi var

MİLETTEN SAÇLARIN BEYAZLANMIŞ KARAÖĞLAN
Neden saçların beyazlanmış Karaöğlan
Sana da benim gibi çektiren mi var
Görüyorum ki hergün Sosyalist ülkelerdesin
Millette küstürüp gezdiren mi var

Bir zamanlar sen de iktidara zeldin
O sana fatihlik sen ona zam verdin
Aylardır soruyorsun bu soruyu kendine
Bilmem ki iktidarı "MC" (Milliyetçi Cephe)'ye niye verdin

Muhalefete mahkum olan Eco (Ecevit) gülemez
Sen de yanımsın Mao gibi Eco arkadaş
Yaşamaya küstürüp gezdiren mi var

Bir zamanlar sen de iktidara zeldin
O sana fatihlik sen ona zam verdin
Aylardır soruyorsun bu soruyu kendine
Bilmem ki iktidarı "MC" (Milliyetçi Cephe)'ye niye verdin

İlhan
Ecevit
Sarı

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ:

SEVGİ SOYSAL'IN ANISINA

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ: "AYI BOYAMAK"

İşçi Kültür Derneği, kurucusu ve yönetim kurulu üyesi Sevgi Soysal için 19 Ocak 1977'de Ankara Çağdaş Sahne'de bir toplantı düzenledi. Gazeteci Varlık Özmenek, yazar Ömer Polat, tiyatrocu Rutkay Aziz, tiyatrocu Yılmaz Onay, yazar Dursun Akçam ve gazeteci Mustafa Ekmeççi Sevgi Soysal'la ilgili anılarını ve değerlendirmelerini anlattılar. İşçi Kültür Derneği korusu onun sevdiği tür-küleri söyledi; Ankara Sanat Tiyatrosu "Hanife", İşçi Kültür Derneği tiyatro bölümü "Ay'ı Boyamak" adlı öykülerini oyunlaştırarak sundular.

Sevgi Soysal, 1974 Orhan Kemal roman ödülünü alırken yaptığı ve toplantının başlangıcında salonu dolduran yüzlerce seyirciye banttan dinletilen konuşmasında şöyle diyordu:

"Ben bir burjuva çocuğuyum. Ankara'da büyüdüm.(...) Bizim evimizde alturka çaldığı zaman radyo kapatırdı. Bizim evimizde roman diye, ya yabancı dilde kitaplar ya da Fransızca tercüme olurdu (...) Emekçi falan gibi sözler de tabii o zaman söylenmiyordu zaten. Yalnız, büyüdüğümüz Yenişehir'deki nan-kör hizmetçileri bildirdik. Nedense hep kocaya kaçan evlatlıkları bildirdik. Nedense hep kocaya kaçarlardı. Ben de anlamazdım, gerçekten anlamazdım. Çün-kü, geliyorlardı işte şehire; kalorifer görüyorlardı, ondan sonra, onlara iyi elbiseler veriyorduk, hatta okuma yazma öğretiyorduk. Gene kaçıyorlardı kocaya. Gerçekten böyle büyüdük biz.(...) Edebiyatla ilgilenmeye başladığım sıralarda, Sartre filan gibi büyük isimleri duyduk. Egzistansiyalizmi duyduk. Ben siyah gömlek giymeye başladım. Çünkü duydum ki, Egzistansiyalistler siyah gömlek giyiyorlarmış. (...) Çok ileri olduğumuza inanıyorduk. Çok çok felse-

feye merak salmıştık. Heidegger'den bahsediyorduk; Hegel falan diyorduk ama, bilmiyorduk tabii. (...) Gerçekçiliğin demode birşey olduğunu düşünüyorduk. Bilinçaltı, Freud falan, bunlar daha önemli şeylerdi. Biz bunlarla epey vakit geçirdik, epey yorulduk.

rağmen, öğrendik, öğrenmek zorunda kaldık."

İşçi Kültür Derneği Yönetim Kurulu üyesi İhan Akalın, toplantıyı açış konuşmasında şunları söyledi: "Ben İşçi Kültür Derneği içinde tanıdım Sevgi Soysal'ı. Derneği birlikte kurduk, yöne-

ANKARA SANAT TİYATROSU: "HANİFE"

(...) Ben Orhan Kemal'den, neyi bilmediğimi, neyi öğrenmem gerektiğini çok iyi anladım. Ve hiç bir zaman Orhan Kemal gibi yazamayacağımı da anladım, olduğum gibi kalırsam. Ve yazamayacağımızı ve anlayamayacağımızı ve hep kendi kendimizi aldatacağımızı anladım.

Zaten zamanlar değişti, Türkiye uyandı. Yalnız Orhan Kemal'lerin ya da birkaç namuslu aydının farketmediği şeyler olmaktan çıktı doğrular. Biz de, bütün kalın kafalılığımıza ve şımarıklılığımıza

timinde birlikte çalıştık. O edebiyat bölümü toplantılarına başkanlık ediyor, araştırıyor, genç işçilere edebiyatı, sanatı anlatıyor, onların düşüncelerini alıyor, tartışıyordu. Onların amatör çalışmalarını üstüne tartışıyor, Derneğin edebiyat çalışmalarının güncel ve ileriye dönük tasarımlarını çiziyordu. Derneğimiz de bu yüzden yaşıyor. Onun tasarımları bize her zaman yardımcı oluyor. Her zaman 'Sevgi arkadaş bu konuda böyle demişti' diyoruz. Bu yüzden anma demeye dilim varmıyor. Hayatımızın her anında yaşı-

yor. Romanlarıyla, öyküleriyle, çevirileriyle."

Çalışma arkadaşı Varlık Özmenek ise onu şöyle anlattı:

"Nesnel zorunluluklar aydınları bir yol kavşağına getirmiştir: Ya egemen sınıf burjuvazinin hizmetkarlığına girmek, ya küskünler ordusuna katılmak, bireysel tepki ve hırçınlıkları çeşitli biçim ve etkinliklerle sürdürmek, ya da işçi sınıfının politik hareketinin içinde yer almak. (...) Sınıf kökenleri nedeniyle ve yoğun bir burjuva ideolojik bombardıman altında aydınların önemlice bir bölümü, toplumun demokratikleşmesinde, emperyalist,kapitalist sömürü çarkını kırmada, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesi yolunda işçi sınıfının öncüsü ve belirleyici rolünü benimsemekte zorluk çekiyorlar. (...) Bu durumda, yaşamlarında pratik olarak açığa çıkan bireyci bilincin kolay kolay silinmesi mümkün olmayan izlerinin etkisiyle, zaman zaman devrimin odağına kendilerini ve grupsal etkinliklerini yerleştirebiliyorlar. (...) Bütün tahribatına karşın 12 Marttan galip çıkanlar arasında aydınlarımız da var. Hele, Sevgi ve Sevgi'ler gibi.

Sevgi'nin madden aramızdan ayrılışını böylesine yakıcı ve etkili bir olgu haline getiren nedir acaba? Genç yaşta ölen bir kadın kişi oluşu mu? Özellikle yaşamının son dilimini, soluklu bir üretkenlikle birbirinden güzel sanat ürünleriyle süslemesi mi? Yoksa, yiğit bir anti-faşist savaşçı, işçi sınıfının politik hareketine inananak olgunluğa gelen yürekli, demokrat bir kişiliğe ulaşması mı? Belirli ölçülerde hepsinin payı var. Ama en önemlisi üçüncüsüdür."

Dernek başkanı Ömer Polat ise Sevgi Soysal'ın sanatındaki gelişimi üç döneme ayırdı. İlk dönemde, bireyciliğin, varoluşçuluğun egemen olduğu; ikinci dönemde, bu etkilerin azalıp, kadın-erkek çatışmasının ön plana çıktığını; en önemli dönemin ise Yenişehir'de Bir Öğe Vakti ile başlayan ve belli bir bilinçlenmenin ürünü olan son dönem olduğunu belirtti.

"Rutkay Aziz ile Yılmaz Onay, Sevgi Soysal'la birlikte yaptıkları çalışmalara ilişkin anılarını aktardılar. Bu arada Yılmaz Onay, yıllarca önce, "Godot'yu Beklerken" oyunu "Sanatseverler"de tartışılır ve göklere çıkarılırken, yalnız Sevgi Soysal'ın "Bu aşağılık bir bulvar oyunudur; boşuna palavra sıkmayın" diye karşı çıkışını anlattı.

Dursun Akçam şunları söyledi: "İnsan eylemlerinin toplamıdır, diye bir söz vardır. Rüşvet, hırsızlık, sömürü, cinayet de bir eylemdir. Bunlara karşı çıkmak, emekçi sınıfın politik mücadelesinde yer almak da bir eylemdir ve bu eylemlerin en soylusudur. Sevgi Soysal böyle insanlardan biriydi."

Mustafa Ekmeççi'nin Sevgi Soysal'dan aktardığı şu sözler ise onun değerlendirilmesinde mutlaka önemli bir yer tutacak nitelikteydi: "Amatörlük değil, ustalıktır önemli olan. Toplumumuzun ustalara gereksinimi var; amatörlerle, ace-milere değil."